

GLASUL BUCOVINEI
*
THE VOICE OF BUKOVINA

The Romanian Cultural Institute

THE VOICE OF BUKOVINA

QUARTERLY REVIEW OF HISTORY AND CULTURE

CHERNIVTSI – BUCHAREST

2023, No.1-4

Year XXXI. No. 115-118

Editor-in-chief: ALEXANDRINA CERNOV
Honorary Member of the Romanian Academy

EDITORIAL COMMITTEE: Univ. Prof. PhD. Gheorghe Chivu, full member of the Romanian Academy (Bucharest), Univ. Prof. PhD. Ștefan Purici (Suceava), Univ. Prof. PhD. Florin Pintescu (Suceava), Assoc. Prof. PhD. Harieta Sabol (Suceava), PhD. Marian Olaru (Rădăuți), Univ. Prof. PhD. Adrian Dinu Rachieru (Timișoara), Arcadie Suceveanu (Chișinău), PhD. Constantin Ungureanu (Chișinău), PhD. Alexandru Ovidiu Vintilă (Suceava), PhD. Dorin Popescu (Constanța), Nicolae Șapcă (Cernăuți).

EDITORIAL OFFICE: Assist. Prof. PhD. Marin Gherman (Assist. Chief Editor), Assoc. Prof. PhD. Cristina Paladian, Maria Toacă.

Institutul Cultural Român

GLASUL BUCOVINEI

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE ISTORIE ȘI CULTURĂ

CERNĂUȚI – BUCUREȘTI

2023, Nr. 1-4

Anul XXXI. Nr. 115-118

Redactor-șef: ALEXANDRINA CERNOV
Membru de onoare al Academiei Române

COLEGIUL DE REDACȚIE: prof. univ. dr. Gheorghe Chivu, membru titular al Academiei Române (București), prof. univ. dr. Ștefan Purici (Suceava), prof. univ. dr. Florin Pintescu (Suceava), conf. univ. dr. Harieta Sabol (Suceava), dr. Marian Olaru (Rădăuți), prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru (Timișoara), Arcadie Suceveanu (Chișinău), dr. Constantin Ungureanu (Chișinău), dr. Alexandru Ovidiu Vintilă (Suceava), dr. Dorin Popescu (Constanța), Nicolae Șapcă (Cernăuți).

REDACȚIA: lect. univ. dr. Marin Gherman (redactor-șef adjunct), conf. univ. dr. Cristina Paladian, Maria Toacă.

TABLE OF CONTENTS

BUKOVINA – HISTORICAL AND SOCIAL PROCESSES

Alexandrina Cernov , <i>The Refuge – a Tragic Suffering and Mishope</i>	9
Mykhailo Ciuciko , “ <i>A Real Leader, a Man of Great Character</i> ”. <i>The Destiny of a Bukovinian Priest – Archpriest-Stavrofor Dr. Kassian Bogatyrets (1868-1960) on the Back of Three Historical Eras</i>	24
Nicolae Emilian Dranca , <i>The Destruction of the Jewish Community from Suceava County. From the Ghettoization to the Deportations</i>	57
Vasyl Musteța , <i>The State of the Bukovinian Metropolitan Residence up till the Big Fire of 1944</i>	75
Tudor Nedelcea , <i>Leca Morariu and Mihai Eminescu about “The Arboroasa” Process – “The Romanian Junimea Society from the Truncated Old Moldova”</i>	84
Marin Gherman , <i>Expreiences of Informal Education within the Transborder Space of Ukraine and Romania</i>	94

LANGUAGE POLICIES

Alexandrina Cernov , <i>The Battle for the Romanian Language Continues. An Argument</i>	107
Radu Carp , <i>How Do Romania and Ukraine Compare to the European Model of Protection of National Minorities in the Case of the Romanian Minorities from Ukraine?</i>	118
Marin Gherman , <i>Respecting the Rights of the Romanians from Ukraine: Discussions in Strasbourg, Recommendations in Venice, Rough Reactions in Kyiv and Cernăuți</i>	125
Maria Toacă , <i>We Can Become even Better Ukrainian Citizens, Preserving Our Identity and the Romanian National Values</i>	131
The National Council of the Romanians of Ukraine , <i>A Point of View of the National Council of the Romanians of Ukraine in Regard to the Law on National Minorities (Communities) in Ukraine</i>	134
Eugen Patraș , <i>Why does Ukraine promote “The Moldavian Language” Alongside Russia the Aggressor?</i>	138
Anatol Popescu , “ <i>The Moldavian</i> ” <i>Language – The Trojan Horse of the Ukrainization of the Romanian Schools in Ukraine</i>	146

EVENT

Maria Toacă , <i>The Year of Ciprian Porumbescu, a Love Confession</i>	151
---	-----

PAGES OF HISTORY

Viorica Moisuc , <i>The Previsions of Nicolae Titulescu Still Valid after Eighty Years</i>	161
Vasile Carlașciuc , <i>The Cold Rainfalls of Autumn Crying over his Solitude... Alexandru Hăjdău – The Return to the Estate from Cristinești</i>	171

CRITICAL THEORY AND LITERARY HISTORY

Gheorghită Geană , <i>The Apophatism of Cioran: Assignments and Functions</i>	178
Alexandrina Cernov , <i>The Bukovinian Intellectuals and their Intake at the Inauguration of the Romanian Academy. Ion Gheorghe Sbiera</i>	189
Cristinia Paladian , “ <i>The Metre Memory</i> ”, <i>a Way of Functioning of “The Cultural Memory”. The Hexameter in the Romanian Culture</i>	203

SUMAR

BUCOVINA – PROCESE ISTORICE ȘI SOCIALE

Alexandrina Cernov , <i>Refugiul – o tragică suferință și deznădejde</i>	9
Myhailo Ciuciko , „ <i>Adevăratul șef, un om de mare caracter...</i> ”. <i>Destinul unui preot bucovinean – Arhiepiscopul-Stavrofor dr. Cassian Bohatyreț (1868-1960) pe fundalul a trei epoci istorice</i>	24
Nicolae Emilian Dranca , <i>Distrugerea comunității evreiești din județul Suceava. De la ghețozare la deportare</i>	57
Vasyl Musteța , <i>Descrierea Reședinței Mitropoliților Bucovineni până la marele incendiu din anul 1944</i>	75
Tudor Nedelcea , <i>Leca Morariu și Mihai Eminescu despre Procesul „Arboroasa” – „Societatea Junimeii române din partea detrunchiată a vechei Moldove”</i>	84
Marin Gherman , <i>Experiențe de educație non-formală în spațiul transfrontalier Ucraina-România</i>	94

POLITICI LINGVISTICE

Alexandrina Cernov , <i>Lupta pentru limba română continuă. Argument</i>	107
Radu Carp , <i>Cum se raportează România și Ucraina la modelul european de protecție a minorităților naționale în cazul minorității românești din Ucraina?</i>	118
Marin Gherman , <i>Respectarea drepturilor românilor din Ucraina: discuții la Strasbourg, recomandări la Veneția, reacții dure la Kiev și Cernăuți</i>	125
Maria Toacă , <i>Putem fi și mai buni cetățeni ai Ucrainei, păstrându-ne identitatea și valorile naționale românești</i>	131
<i>Punctul de vedere al Consiliului Național al Românilor din Ucraina privind Legea minorităților (comunităților) naționale din Ucraina</i>	134
Eugen Patraș , <i>De ce Ucraina promovează „limba moldovenească” braț la braț cu Rusia agresoare?</i>	138
Anatol Popescu , <i>Limba „moldovenească” – Calul Troian al ucrainizării școlilor românești din Ucraina</i>	146

EVENIMENT

Maria Toacă , <i>Anul Ciprian Porumbescu, mărturisire de iubire</i>	151
--	-----

PAGINI DE ISTORIE

Viorica Moisuc , <i>Previziunile lui Nicolae Titulescu – actuale după opt decenii</i> ...	161
Vasile Carlașciuc , <i>Ploile reci de toamnă i-au deplâns singurătatea. Alexandru Hâjdău – revenire la moșia sa de la Cristinești</i>	171

TEORIE CRITICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ

Gheorghică Geană , <i>Apofatismul lui Cioran: teme și funcții</i>	178
Alexandrina Cernov , <i>Intellectualitatea bucovineană și aportul ei la inaugurarea Academiei Române. Ion Gheorghe Sbiera</i>	189
Cristinia Paladian , „ <i>Memoria metrelor</i> ”, un mod de funcționare a „ <i>memoriei culturale</i> ”. <i>Hexametru în cultura românească</i>	203

CULTURAL DIMENSIONS

Maria Toacă , <i>Models of National Values, Brought to Light at the Holy Monastery of Putna</i>	213
Maria Toacă , <i>The Romanian Culture with no Borders</i>	219

BUKOVINIAN PERSONALITIES

Alis Niculică , <i>Emil Satco – “I will Rejoice, Even from the Other Side...”</i>	232
The Stavrophore Gabriela Platon , <i>The Stavrophore Irina Pântescu, the First Abbess of the Voroneţ Monastery</i>	237

ANNIVERSARIES

<i>Alexandrina Cernov Turning 80! A Life Dedicated to Science, Culture and Protecting the Rights of the Romanians in Ukraine</i>	239
--	-----

POETRY

Nicolae Şapcă , <i>Sonnets</i>	251
Veaceslav Cuşter , <i>Poems</i>	260

BOOKS. JOURNALS. CONFERENCES

Viorica Stan , <i>The Refuge: 1940-1945</i>	265
Maria Toacă , <i>The Revival of the Memories of Ovid Țopa about the Romanians Disinherited of their Language and Motherland</i>	269
Doina Cernica , <i>A Shattering Book from the North of Bukovina about a Different Eminescu</i>	274
Felicia Vrânceanu , <i>The Drama of the Romanians Torn from the History of Their Nation</i>	278
Alexandrina Cernov , <i>The Truth and the Lie - About the Agitated History of the Romanians</i>	280
Natalia Proţiu , <i>A Pilgrim on the Road of the Romanian Soul</i>	284
Ana-Maria Malaicu , <i>What are and Whom Have the “Bukonews” Been Invented for?</i>	290
Alexandrina Cernov , <i>Romanian Destinies: the Years of 1940-1941. What were the Archives Silent About</i>	292

THE CHRONICLE OF THE CULTURAL LIFE OF CERNĂUȚI

Maria Toacă , <i>Hard Destinies – Enlightened Spirits</i>	300
--	-----

IN MEMORIAM

Maria Toacă , <i>One more Immortal has Started his Journey to Eternity: The Martyr of Our Nation, Professor Ilie Popescu</i>	334
Maria Toacă , <i>A Bell Knell Tolls from the Visionary „Easter Egg” of Gheorghe Gorda</i>	338
Marin Gherman , <i>A Year Without the Poet from Cernăuți Ilie Tudor Zegrea. „I am Romanian as Imprinted in my Soul”</i>	340
Nicoale Şapcă , <i>The Pondering Lily will forever Blossom in the Verses</i>	342
Ana-Cristina Tărăţeanu Mihaiesi , <i>My Father is Vasile Tărăţeanu</i>	344
Mariana Tărăţeanu Daneliuc , <i>How Much I Miss you, Dad!</i>	347
Maria Toacă , <i>“Protect Your Dreams!” cries out from the Absolution the Archer of the Romanian Nation, Poet Vasile Tărăţeanu</i>	349
Maria Toacă , <i>I Miss and Adore “The Leaves of the Dor”</i>	352
Marin Gherman , <i>The Romanian Heroes Killed in the Russian-Ukrainian War</i> ...356	

DIMENSIUNI CULTURALE

Maria Toacă , <i>Modele de valori naționale, puse în lumină la Sfânta Mănăstire Putna</i>	213
Maria Toacă , <i>Cultură românească fără frontiere</i>	219

PERSONALITĂȚI BUCOVINENE

Alis Niculică , <i>Emil Satco – „Mă voi bucura, chiar și de dincolo”</i>	232
Stavrofora Gabriela Platon , <i>Stavrofora Irina Pântescu, întâia stareță a Mănăstirii Voroneț</i>	237

ANIVERSĂRI

<i>Alexandrina Cernov, la 80 de ani! O viață dedicată științei, culturii și apărării drepturilor comunității românești din Ucraina</i>	239
--	-----

POEZIE

Nicolae Șapcă , <i>Sonete</i>	251
Veaceslav Cușter , <i>Poeme</i>	260

CĂRȚI. REVISTE. CONFERINȚE

Viorica Stan , <i>Refugiul: 1940-1945</i>	265
Maria Toacă , <i>Reînvierea memoriilor lui Ovid Țopa pentru românii dezmoșteniți de limbă și de țară</i>	269
Doina Cernica , <i>Din nordul Bucovinei, o carte zguduitoare despre Eminescu altfel</i>	274
Felicia Vrânceanu , <i>Drama românilor smulși din istoria neamului lor</i>	278
Alexandrina Cernov , <i>Adevăr și minciună – despre zbuciumata istorie a românilor</i>	280
Natalia Proțiu , <i>Pelerin pe drumul sufletului românesc</i>	284
Ana-Maria Malaicu , <i>Ce sunt și pentru cine au fost inventate „bucoveștile”?</i>	290
Alexandrina Cernov , <i>Destine românești: anii 1940-1941. Despre ce „au tăcut” arhivele</i>	292

CRONICA VIEȚII CULTURALE CERNĂUȚENE

Maria Toacă , <i>Greu ne apasă soarta, sus ne înalță Duhul</i>	300
---	-----

IN MEMORIAM

Maria Toacă , <i>Încă un nemuritor a pornit pe drumul veșniciei: martirul neamului nostru, profesorul Ilie Popescu</i>	334
Maria Toacă , <i>Un dangăt de clopot străbate vizionar din „oul pascal” al lui Gheorghe Gorda</i>	338
Marin Gherman , <i>Un an fără poetul cernăuțean Ilie Tudor Zegrea. „La mine în suflet este scris că sunt român”</i>	340
Nicoale Șapcă , <i>Crinul îngândurat va înflori mereu în poezie</i>	342
Ana-Cristina Tărățeanu Mihaiesi , <i>Tatăl meu este Vasile Tărățeanu</i>	344
Mariana Tărățeanu Daneliuc , <i>Cât îmi este dor, de tine tată!</i>	347
Maria Toacă , <i>„Păziți-vă visele!”, ne strigă de dincolo de moarte arcașul neamului românesc, poetul Vasile Tărățeanu</i>	349
Maria Toacă , <i>Mă dor și mi-i dor de „Frunze de dor”</i>	352
Marin Gherman , <i>Eroii români, căzuți în războiul ruso-ucrainean</i>	356

**„ADEVĂRATUL ȘEF, UN OM DE MARE CARACTER...”
DESTINUL UNUI PREOT BUCOVINEAN – ARHIPREZBITER-
STAVROFOR DR. CASSIAN BOHATYREȚ (1868-1960)
PE FUNDALUL A TREI EPOCI ISTORICE**

Myhailo CIUCIKO*
Cernăuți

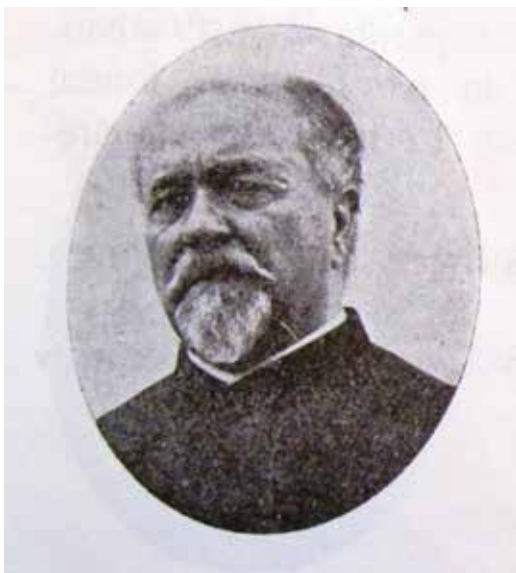
Figura preotului ortodox din Bucovina Cassian Bohatyreț, doctor în teologie, arhiprezbiter-stavrofor, unul dintre liderii mișcării vechilor rusini (rusinilor bătrâni – *n. red.*) din Bucovina la finele sec. XIX și începutul sec. XX, ocupă un loc de frunte în viața bisericească și social-politică a ținutului. I-a fost dat să trăiască în trei perioade succesive din istoria părții de nord a Bucovinei de altădată, sfârșitul epocii de dominație austriacă a dinastiei Habsburgice, perioada interbelică a României regale și începutul stăpânirii sovietice, și în viața lui s-au reflectat ca într-o oglindă transformările geopolitice, social-economice și politice prin care a trecut ținutul și locuitorii săi.

Figura preotului Cassian Bohatyreț ca fruntaș al vieții social-politice și religioase a Bucovinei a fost deja obiect de studiu pentru cercetători, fiind oglindită în lucrări de sinteză de către savanți din diferite țări¹, însă au rămas încă neelucidate o serie de pagini din viața sa, care necesită o studiere mai aprofundată și precizări. Din această perspectivă studiile privind biografia și activitatea

părintelui dr. Cassian Bohatyreț pe fundalul dinamic al celor trei epoci istorice în care el a trăit, a slujit, a luptat și a creat nu și-au pierdut actualitatea nici azi.

Din autobiografiile preotului Cassian Bohatyreț și foaia matricolă de la Gimnaziul german din Cernăuți din perioada școlarizării sale aflăm că s-a născut pe 5 noiembrie 1868 în localitatea Căbești (Cabin) din județul Storojineț, care făcea parte din ținutul austriac de coroană Bucovina, în familia lui Dimitrie (Demeter) și Xenia Bohatyreț, de credință ortodoxă².

În ceea ce privește originea socială a lui C. Bohatyreț, informațiile diferă de la o perioadă la alta. În tabelele Gimnaziului din Cernăuți pe anii 1881, 1886 și 1888,

**Arhiprezbiter Dr. Cassian Bohatyreț, protopop al
protopopiatului Nistru (1936)**

***Myhailo Ciuciko**, prof. univ. dr. la Catedra de Istorie Universală din cadrul Universității Naționale „Yurii Fedkovici” din Cernăuți.

la rubrica privind starea socială a tatălui, se arată că tatăl lui Cassian, „Demeter” Bohatyreț, este „acționar” în satul Căbești, adică „răzeș”³. Astfel, sub aspect social Cassian Bohatyreț într-adevăr provenea din familie de răzeși care în satele ucrainene din Bucovina, după cum arată T. Halip, erau numiți și „nobili”⁴. Însă în august 1944, în ancheta pe care o prezintă pentru a fi primit în comuniunea religioasă a Bisericii Ortodoxe Ruse, arhiepiscopul-stavrofor dr. Cassian Bohatyreț, dorind, probabil, să se asigure mai bine și să-și ascundă apartenența socială la nobilime, a arătat în formularul listei că este „fiu de țărani”, iar la rubrica „originea socială” – „fiu de agricultori”⁵.

După cum atestă izvoarele documentare, reprezentanții familiei destul de numeroase Bohatyreț locuiau și erau proprietari de pământ în satul Căbești încă în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea. Între altele, în rezultatele recensământului populației Moldovei din iunie 1774, printre locuitorii satului Căbești din ținutul Cernăuților sunt menționați Ion Bahatyreț, Vasile, fratele lui, și Costaș, fiul lui Bahatyreț, înscrisi ca ruțași care stăpâneau pământ de la părinți⁶.

Trebuie de precizat că din categoria ruțașilor făceau parte, de regulă, urmașii preoților care, ca și răzeșii, stăpâneau mici feude și în perioada Statului Moldovenesc plăteau așa-numita ruța⁷.

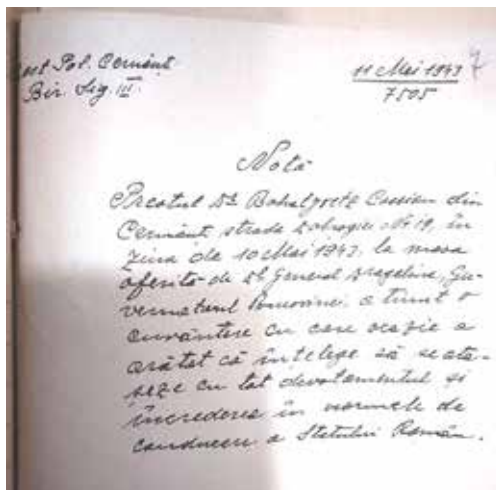
După ce Bucovina a fost răpită de la Principatul Moldovei și a trecut sub stăpânire austriacă, reprezentanții familiei Bohatyreț și-au păstrat cotele de pământ în acest sat. Astfel, într-un document datat din anul 1783, printre răzeșii satului Căbești sunt amintiți Ion Bohatyreț și Constantin Bohatyreț – ginerele răzeșului Vasile Brahă⁸. Se mai cunoaște că la 1861 printre micii proprietari de pământ din satul Căbești se aflau răzeșii Gheorghe Bohatyreț, Ștefan Bohatyreț cel bătrân, Ștefan Bohatyreț, Gheorghe Bohatyreț al lui Gavriil, Iordachi Bohatyreț cel bătrân⁹. Dar, deoarece nu cunoaștem cum îl chema pe tatăl lui Dimitrie Bohatyreț, adică bunicul lui Cassian, în prezent este greu de stabilit gradele de rudenie cu acești numeroși reprezentanți ai familiei Bohatyreț din Căbești.

Aici ar fi cazul să menționăm că în localitățile rurale din Bucovina răzeșii erau și ei niște simpli țărani-agricultori, de aceea poate avea dreptate părintele arhiepiscop-stavrofor dr. Cassian Bohatyreț, care în anul 1944 menționa în lista-formular că prin originea sa socială el este „fiu de agricultori”¹⁰.

După absolvirea școlii normale din Cernăuți, în anul 1881 Cassian Bohatyreț și-a continuat studiile la Gimnaziul Superior de Stat Chezaro-Crăiesc Nr. 1 din Cernăuți. A fost înscris în clasa „A”¹¹. În tabel se menționează că a obținut categoria superioară la admitere, fiind scutit de taxa de școlarizare. În timpul studiilor gimnaziale la Cernăuți tatăl lui Cassian i-a găsit gazdă. În tabelele gimnaziului sunt înscrise câteva adrese din Cernăuți la care tânărul gimnazist a locuit în perioada studiilor. Este interesant faptul că în anii 1886-1889, în timpul studiilor, el a locuit la Cernăuți pe str. Sf. Treime, 34, în casa preotului Axinte Kozak – tatăl lui Eugen Kozak, viitorul doctor în filozofie, profesor de limba slavonă, rector al Universității din Cernăuți, arhiepiscop-stavrofor, ambii devenind mai târziu tovarăși de idei privind mișcarea rusinilor în Bucovina¹².

Din amintirile lui T. Halip aflăm că gimnazistul C. Bohatyreț conducea cercul național-cultural de tineret și încă „pe băncile gimnaziului a compus o dramă pe tema cântecului *Oi ne hody, Hryțiu (Nu te duce, Hryțiu)* cu titlul *Marusea Ciurai*”¹³.

După absolvirea gimnaziului cu diplomă de merit în 1889¹⁴, este admis la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Franz Joseph” din Cernăuți. După opt semestre termină universitatea cu diplomă de merit în anul 1893¹⁵. Fiind student în anul IV al Facultății de Teologie publică în foaia bisericească „Candela” predica *Săptămâna mironosișelor (Despre roadele Învierii lui Hristos)*, pe care o rostise mai întâi în biserica seminarială¹⁶. Tot în acea perioadă teologul intră în rândurile societății rusofile „Narodna Rada” („Consiliul Popular”), constituită în iunie 1893¹⁷. Paralel studiază la universitate istoria și slavistica, susținând examenele corespunzătoare la aceste materii¹⁸.

Notă privind loialitatea față de conducerea Statului Român (1943)

În anul 1897 absolventul-teolog C. Bohatyreț obține titlul de doctor în teologie. Conducătorul tezei de doctorat fiindu-i cunoscutul profesor de teologie morală din Cernăuți, arhiepiscopul-stavrofor dr. Emilian Voiutschi¹⁹.

Fiind cel mai capabil absolvent și având titlul de doctor în teologie, colegiul profesoral a propus candidatura lui C. Bohatyreț pentru funcția de profesor al Catedrei de Teologie Pastorală a Universității din Cernăuți, însă Ministerul austriac al Educației și Cultelor nu a găsit de cuviință să satisfacă această propunere a conducerii Facultății de Teologie, coordonată cu Mitropolitul Bucovinei și Dalmației Arcadie (Ciupercovici), din cauza apartenenței candidatului la organizația rusinilor. În postul vacant ministerul l-a confirmat pe catihetul gimnaziului, preotul Dionisie Eremiciuc, originar din Mămăieștii Noi din Bucovina, adept al poporaniștilor, pe care l-a propus președintele țării (al ducatului Bucovinei)²⁰.

Astfel, doctorul în teologie C. Bohatyreț a hotărât să se consacre serviciului religios parohial. Anterior, pe 11 mai 1897, el s-a căsătorit cu Stefanida Velihorschi, fiica protoiereului din Oșehlib (Oșihlibi) Alexandru Velihorschi și a soției sale Fevronia (născută Drabic). Taina cununiei a fost săvârșită de preotul din Mămăieștii Noi, părintele Eusebiu Andriiciuc. La 28 iunie 1897 Mitropolitul Bucovinei și Dalmației Arcadie (Ciupercovici) l-a hirotonisit în preot (iereu) pe diaconul dr. Cassian Bohatyreț²¹. În același an, prin decretul consistoriului mitropolitan din 11/23 noiembrie nr. 6223, tânărul iereu este numit administrator (gestionar) al parohiei din Sadagura (care în prezent se află în granițele orașului Cernăuți) cu un salariu de 991,82 de coroane. La 4 decembrie 1897 el a trecut la îndeplinirea obligațiilor sale păstorești. Acolo, la Sadagura, în anul 1898, în familia părintelui Bohatyreț s-a născut fiica Nadia. În același an dr. C. Bohatyreț a fost menționat pentru serviciu ireproșabil și transferat, conform decretului consistorial din 24 octombrie/ 5 noiembrie nr. 5086, în postul de administrator al parohiei din satul Orășeni (Orșivți), pe care l-a ocupat la 22 noiembrie 1898²². Peste mai puțin de un an, în 1899, prin decretul consistorial 18/30 septembrie nr. 4970 părintele dr. Cassian Bohatyreț este numit administrator al

parohiei din Stănești de Sus pe Ceremuș. Serviciul în această localitate de la poalele munților părintele Cassian l-a preluat pe 30 octombrie. În 1901, pe 7 decembrie, conform decretului consistorial din 7/10 decembrie nr. 7373, el devine paroh al acestei parohii cu un salariu majorat până la 2.968,90 de coroane²³.

La 25 mai 1900 familia preotului Bohatyreț este lovită de o mare durere – moare de mic unul dintre fiii săi, Boris. El este înmormântat la Stănești de Sus pe 26 mai, slujba de înmormântare fiind oficiată de protoiereul din Vrânceni (Verenceanca) părintele F. Drabic, iar înscrierea în condicta deceselor a făcut-o chiar tatăl copilului – administratorul parohiei dr. C. Bohatyreț²⁴.

În calitate de preot parohial părintele dr. C. Bohatyreț nu numai că își îndeplinea cu râvnă obligațiile păstorești, ci și lucra neobosit asupra ridicării nivelului cultural și îmbunătățirii cunoștințelor economice ale enoriașilor săi, înființând societăți de lectură și cooperatiste, redacta publicații de culturalizare a populației, în special ziare de orientare rusofilă²⁵.

În 1899, pe când era administrator al parohiei din Orășeni, părintele dr. Cassian Bohatyreț a participat la soborul celor 66 de preoți ruteni care s-a întrunit la Cernăuți și la care a fost sprijinit memoriul către Mitropolitul Arcadie (Ciupercovici) și consistoriul pentru păstrarea unității arhiepiscopiei Cernăuților a Mitropoliei Bucovinei și Dalmației, adoptat la 31 mai contra memoriului din luna ianuarie a deputaților poporanști din Dieta Bucovinei N. Vasilco (Wassilko) și E. Pihuleac către Sfântul Sinod al Bucovinei și Dalmației privind separarea ei pe criterii naționale în eparhie ucraineană și eparhie română²⁶. La această adunare părintele dr. Cassian Bohatyreț, împreună cu preoții rusofili E. Andriiciuc, părintele prof. E. Kozak, D. Chisel-Chiselivski și V. Cozarișciuc, a fost ales în comitetul care urma să studieze problema respectivă și să convoace preoțimea pentru a adopta o hotărâre definitivă. Iar la 29 septembrie a făcut parte din delegația care din numele preoțimii ruse a înmănat acest memoriu președintelui țării (ducatului) și mitropolitului²⁷. În ceea ce privește conținutul memoriului către arhiepiscopul arhiepiscopiei Bucovinei pe care l-a semnat, împreună cu alți clerici rusini, și părintele dr. C. Bohatyreț, documentul respectiv cuprinde 12 puncte de compromis cât se poate de cumpănite, în care erau formulate revendicările preoțimii ruse din ținut privind dreptul egal de a folosi slavona bisericească în oficierea slujbelor și limba populației în predici, la întocmirea documentelor, publicarea dispozițiilor și predarea catehismului în școală. De asemenea era exprimată dorința privind crearea unor catedre paralele la Facultatea de Teologie a Universității din Cernăuți, ocuparea pe principii de paritate a funcțiilor bisericești și respectarea cotelor rutenilor la alegerile în instituții. Memoriul preoțimii ortodoxe bucovinene de „etnie rusă” se încheia cu asigurarea că ei sunt fii devotați ai Bisericii-mamă ortodoxe și îl sprijină pe vlădica Mitropolitul. Între altele, preoții rusini constatau că ei nu cer nimic altceva decât dreptate și echitate, fiind sincer convingși că „nu în dezbinare, ci în consolidarea tuturor fiilor sfintei Biserici Ortodoxe stă bunăstarea noastră, puterea noastră”²⁸.

Părintele Cassian a mai desfășurat o intensă activitate social-politică, participând, ca reprezentant al vechilor rusini, la alegeri în organele reprezentative ale ținutului. Între altele, în 1904 părintele dr. Cassian Bohatyreț a candidat în Dieta Bucovinei din partea vechilor rusini pe circumscripția electorală Stănești. Contracandidatul său la aceste alegeri a fost poporanistul T. Levițchi – țăran din Ciortoria, care a întrunit majoritatea voturilor și a devenit deputat²⁹. Totodată acesta a fost și vicepreședinte

al comitetului ținutal pentru buget din partea circumscripției Stănești. În anul 1905, din inițiativa parohului C. Bohatyreț, la Stăneștii de Sus a fost înființată o casă de tipul caselor Raiffeisen³⁰. La 28 ianuarie 1907 părintele C. Bohatyreț, în calitate de reprezentant al districtului Vașcăuți, a participat la ședința consiliului ținutal pentru cultură.

Ca membru al consiliului școlar ținutal și lider al vechilor rusini din partea locului, părintele Cassian în august 1906 s-a pronunțat împotriva numirii reprezentantului partidului poporanist I. Carbulițchi în funcția de director al școlii din Stăneștii de Sus. Iar atunci când noul director a declarat că nu va lupta personal împotriva parohului și le-a propus atât ucrainofililor, cât și rusofililor să-și concentreze eforturile în direcția unor dezbateri constructive privind problema reformei dreptului electoral în parlamentul austriac, între ei s-au stabilit relații de respect³¹.

În luna martie 1907 părintele Cassian a fost desemnat candidat din partea vechilor rusini la alegerile în parlamentul austriac. El organiza numeroase întâlniri cu alegătorii din circumscripția Stănești-Vaşcăuți. Astfel, la 31 martie el s-a întâlnit cu locuitorii satului Berbești (Brusnița) și satelor învecinate³². În această campanie electorală au avut loc și ciocniri cu efect tragic în plan politic. După cum relatează ziarul „Neues Wiener Tagblatt” din 11 aprilie 1907, în ziua de 10 aprilie redacția a primit o telegramă în care se spunea că noaptea niște țărani din Vașcăuți, adepți ai vechilor rusini, l-au omorât pe locuitorul acestui sat A. Colotilo, adept al mladorusinelor. Asasinii, chipurile, s-au răzburat în felul acesta pentru faptul că acela „a depus mărturie în instanță împotriva candidatului vechilor rusini în parlament, dr. Bohatyreț”³³. Părintele Bohatyreț a pierdut alegerile în parlament în folosul reprezentantului Partidului Național-Democrat Ucrainean³⁴.

Pentru îndeplinirea cu râvnă a obligațiilor bisericești și parohiale, în 1908 părintele dr. Cassian Bohatyreț a fost ridicat prin decret consistorial la rangul de exarh (econom)³⁵. În caracteristica dată exarhului parohiei Stăneștii de Sus, părintele Ioan Ostășec, protoiereu al protopopiatului Ceremușului, menționa la 14/27 septembrie 1908 că el este originar din satul Căbești, a absolvit gimnaziul și Facultatea de Teologie din Cernăuți, a slujit ca administrator la Sadagura, Orășeni și Stăneștii de Sus pe Ceremuș, iar în prezent este paroh la Stăneștii de Sus, exarh și prim-vicar al protoprezbiteratului Ceremușului. Este tată a trei copii minori. Pozează limbile germană, ruteană, română și polonă scris și oral. În timpul îndeplinirii obligațiilor sale s-a manifestat drept un preot energic și gospodar grijuliu. Dă dovadă de străduință și râvnă, cu precădere în rostirea predicilor, munca de catehizare în biserică, dar mai ales le predă elevilor cu măiestrie și succes dogmele religiei creștine. A participat activ la conferințele pastorale anuale. Ținuta sa morală și îndeplinirea obligațiilor păstorești sunt ireproșabile, iar comportamentul său politic este respectarea neabătută a legilor. La sfârșitul caracteristicii protoiereul a ținut să menționeze că părintele dr. C. Bohatyreț corespunde cel mai bine postului pe care îl ocupă³⁶.

Pe 20-21 septembrie 1908, împreună cu alți tovarăși de idei, părintele Cassian a participat la întâlnirea cu contele V. Bobrinsky, președintele „Societății de binefacere galițiano-ruse” și membru al „Societății de reciprocitate slavă”, care, la întoarcerea sa în Rusia de la congresul slav din Praga, a vizitat Siretul și Cernăuții, unde vechii rusini din partea locului i-au organizat o recepție la „Pajura Neagră”³⁷.

În decembrie 1908, la invitația neopanslaviștilor, părintele Bohatyreț, cerându-și învoire de la protoiereul protopop al Ceremușului să lipsească de la slujbe pe motiv

Mitropolitul Vissarion (Puiu) cu Mitropolitul Bisericii Ortodoxe Polone Dionisie și clerul în fața reședinței mitropolitane din Cernăuți. Arhiepiscopul Dr. Cassian Bohatyreț stă în dreapta Mitropolitului Dionisie (1937)

că îl doare o ureche și trebuie să urmeze un tratament la Viena sau Berlin, a plecat la Sankt-Petersburg, unde la 29 decembrie a dat câteva conferințe privind istoria Bucovinei, în special despre situația bisericii ortodoxe din ținut și guvernarea rusească în partea de nord a Moldovei în anii războiului ruso-turc din 1768-1774, strecurând în prelegerile sale și câteva idei antiaustriece³⁸. La 12 mai 1909 părintele Bohatyreț (în calitate de redactor al ziarului „Pravoslavnaia Rusi” („Rusia ortodoxă”), împreună cu alți reprezentanți ai Bucovinei – prorectorul E. Kozak (președintele Casei Populare Ortodoxe Ruse) și dr. E. Hakman, consilier al judecătorei ținutale, precum și cu reprezentanții rusinilor galițieni în frunte cu dr. V. Dudykevici (Dudykiewicz), a participat în componența delegației rusinilor austrieci la dezvelirea monumentului lui N. Gogol la Moscova³⁹.

În primăvara anului 1909 părintele dr. C. Bohatyreț a inițiat crearea Partidului Popular Rus, prezentând, pe 2 martie, un discurs la congresul „bărbaților încrederii” de la Cernăuți. Congresul a aprobat statutul organizației politice, elaborat de Bohatyreț, și a ales conducerea ei – „Consiliul Popular”. În felul acesta s-a făcut o încercare de a reorganiza „Consiliul Popular”. Între altele, la ședința din 24 noiembrie 1909 a fost aprobat noul statut al acestui partid. Însă la începutul anului 1910 procesul creării unui partid politic rusofil adevărat a fost frânat din cauza apariției unui conflict personal între C. Bohatyreț, care devenise conducătorul „Consiliului Popular”, și prof. E. Kozak, care conducea Casa Populă Rusă Ortodoxă⁴⁰.

Între timp, călătoria părintelui Bohatyreț împreună cu prof. E. Kozak în Rusia și participarea lor la diferite activități, care fuseseră larg oglindite în presa Imperiului Rus, a căpătat rezonanță în Austro-Ungaria. Deputații-poporaniști au făcut o adresare către guvern din partea parlamentului austriac și Dietei Bucovinei privind această călătorie. Între altele, la începutul anului 1910, în primul număr al gazetei „Ukrainskiy ohliad”

(„Revista ucraineană”) redactată de V. Kuşnir, a fost publicat discursul deputatului N. von Vasilco privind activitatea electorală a rusofililor din Galiția și Bucovina și călătoriile activiștilor de orientare rusofilă în Rusia, pe care acesta l-a rostit în camera deputaților în ziua de 11 decembrie 1909. Referindu-se în mod special la participarea la festivitățile cu prilejul dezvelirii monumentului lui N. Gogol la Moscova a delegației rusofililor galițieni în frunte cu dr. V. Dudykevici și a reprezentanților Bucovinei, fostul rector al universității, profesorul Facultății de Teologie dr. E. Kozak și preotul dr. C. Bohatyreț, el a ținut să menționeze că Bohatyreț a mai dat la Petersburg o conferință despre administrația rusească în Bucovina în perioada războiului ruso-turc⁴¹. Întrucât călătoria lui C. Bohatyreț nu a fost coordonată cu administrația mitropoliei, după revenirea acestuia în Bucovina, la insistența deputaților-poporaniști, împotriva lui a fost deschisă o anchetă disciplinară care, ce-i drept, se desfășura destul de anevoios deoarece în comisia care trebuia să examineze cazul fuseseră numiți

Preotul Dr. Cassian Bohatyreț în campania electorală pentru Dieta Bucovinei (1911)

protectorii lui – consilierii consistoriali părintele Dionisie de Bejan și părintele Gheorghe Hanițchi. Din această cauză deputații poporaniști continuau să înainteze numeroase interpelări și să ceară consistoriului mitropolitan și Ministerului Educației și Cultelor de la Viena sancționarea lui disciplinară. În cele din urmă, în primăvara anului 1910, Ministerul Educației și Cultelor a hotărât să-l destituie pe părintele Cassian Bohatyreț din funcția de preot-paroh la Stăneștii de Sus și să-l retrogradeze cu o treaptă, numindu-l preot-cooperator (ajutor de paroh) în parohia din Vrânceni⁴². În același an autoritățile austriece au declanșat o ofensivă împotriva organizației vechilor rusini⁴³.

Despre circumstanțele persecutării pâr. C. Bohatyreț și declanșarea prigonirilor asupra organizațiilor rusofile din Bucovina a scris mai detaliat în „Dodatok do Ťerkovnyh vidomosti” („Supliment la Buletinul informativ bisericesc”) din luna mai 1910 prof. S. Troițki, care afirma că dosarul preotului dr. Cassian Bohatyreț a stârnit mari nemulțumiri în Bucovina ortodoxă, deoarece autoritățile austriece au admis încălcări strigătoare la cer în instrumentarea lui. Din spusele autorului publicației, toate au început în decembrie 1908, când „Dr. Bohatyreț, luându-și concediu de la șeful său nemijlocit, a plecat în Rusia cu intenția de a lua un credit ieftin pentru casele sale populare de tip Raiffeisen. La Petersburg el a făcut cunoștință cu oameni de știință și teologi ruși și, la rugămintea lor, a dat două conferințe despre Bucovina, biserica ortodoxă bucovineană, structura ei și organizațiile economice din Bucovina. Conferințele lui Bohatyreț, oglindite cu multă simpatie în presa rusă, au fost folosite de ucrainofili, în special de Pihuleac și Vasilco, drept armă împotriva Partidului Popular Rus. La început ei au insistat pe lângă consistoriul ortodox al Bucovinei să-l sancționeze cu o mustrare pe dr. Bohatyreț pentru plecarea sa fără

știrea consistoriului, apoi, nemulțumindu-se doar cu atât, au început să-l acuze de încălcarea loialității față de Austria. Văzând că consistoriul nu sprijină aceste acuzații, ei au declanșat o agitație în Ministerul Educației și Cultelor și acesta, în ordine disciplinară, l-a destituit pe dr. Bohatyreț din postul ocupat și l-a trimis într-o parohie îndepărtată, ceea ce a provocat mari nemulțumiri în mijlocul credincioșilor ortodocși. Publicația bucovineană „Pravoslavna Rusi” („Rusia ortodoxă”) în nr. 16 arată că retrogradarea lui Bohatyreț în ordine disciplinară de către minister este o încălcare strigătoare la cer a legilor austriece potrivit cărora puterea disciplinară asupra clerului revine în exclusivitate consistoriului ortodox și episcopal. Dr. Bohatyreț primea de pretutindeni mesaje de compasiune. Deputatul dr. Markov a făcut o interpelare în camera deputaților referitor la persecuțiile nelegitime la care este supus dr. Cassian Bohatyreț⁴⁴.

Prof. S. Troițki mai spune că dosarul disciplinar împotriva lui C. Bohatyreț a pus începutul persecuțiilor societăților rusofile de către autoritățile austriece pe teritoriul Bucovinei. Potrivit autorului publicației, „nemulțumindu-se cu persecutarea lui Bohatyreț, guvernul, conform informațiilor de ultimă oră, a declanșat o nimicire totală a instituțiilor bucovinenilor ortodocși, chipurile, pentru agitație rusofilă. A fost lichidată Casa Populară Ortodoxă Rusă și căminul de băieți (pentru gimnaziști), căminul de băieți din Siret, Societatea Azilului Ortodox Rus de Copii cu pensionul de fete, Societatea Femeilor Ruse din Bucovina și Societatea Studențească Rusă din Carpați, care și-a exprimat compasiunea pentru Bohatyreț. Persecuțiile Partidului Ortodox Rus din Bucovina prezintă un mare pericol pentru ortodoxie, deoarece acest partid apără ortodoxia împotriva încercărilor ucrainomanilor de a diviza mitropolia în două părți – ucraineană și română”⁴⁵.

În iulie 1910, pentru organizarea în luna iunie a adunării nesancționate a vechilor rusini la Cernăuți și a demonstrației și mitingului fără permisul poliției, Mohilnițki, Herovski, preotul-cooperator Bohatyreț și parohul Velihorski au fost dați în judecată. Judecătorul i-a declarat vinovați și i-a sancționat pe fiecare cu o amendă de 20 de coroane⁴⁶.

Totodată lichidarea societăților vechilor rusini continuă și este pusă sub interdicție intrarea pe teritoriul Austro-Ungariei a contelui V. Bobrinsky, căruia i-au fost amintite discursurile antiaustriece din timpul aflării sale în Bucovina în anul 1908, în special la întâlnirea de la Siret. Aceste acțiuni ale autorităților austriece au generat proteste vehemente în Rusia, precum și din partea rusofililor Bucovinei. La Cernăuți congresul „bărbaților încrederii” a organizat în octombrie 1910, în semn de protest, un pelerinaj bisericesc și a trimis o delegație cu o petiție către președintele țării (ducatului) O. von Bleyleben. Alături de alți fruntași cunoscuți ai mișcării vechilor rusini, din delegația care urma să transmită guvernatorului ținutului acest protest, se afla și dr. C. Bohatyreț⁴⁷. La alegerile din aprilie 1911 C. Bohatyreț a candidat pentru Dieta Bucovinei din partea rusofililor pe circumscripția electorală Storoiineț, dar n-a trecut, locul în dietă fiind câștigat de candidatul poporanistilor T. Ivanițki⁴⁸. Trebuie menționat și faptul că în timpul campaniei electorale autoritățile austriece îi împiedicau pe candidații Partidului Popular Rus să-și difuzeze materialele de agitație, ordonând poliției să le confiscă. Astfel, șeful poliției din Cernăuți C. Tarangul von Valeuța raporta la 23 iunie 1911 secției a V-a penale a tribunalului cezaro-crăiesc al ducatului că, potrivit circularei din 16 iunie 1911, el trimite încolo exemplarele confiscate ale anunțurilor electorale ale dr. Cassian Bohatyreț⁴⁹.

Episcopul Cernăuților Andrei (Suhenko), arhiprezbiterul Dr. Cassian Bohatyreț și alți clerici și enoriași în fața bisericii din suburbia cernăuțeană Roșa

Totuși, în pofida eșecului la alegerile în Dieta Bucovinei și situația grea în care se afla mișcarea rusofilă în ansamblu, la 1 octombrie 1911, la adunarea generală a „Consiliului Popular” dr. C. Bohatyreț a fost reales ca președinte⁵⁰.

Pe 17 aprilie 1912 părintele C. Bohatyreț a condus delegația rusofililor (alcătuită din preoți, studenți și țărani) la noul președinte al ducatului, R. Meran, cu rugămintea de a contribui la încetarea persecutării lor. Însă din cauza presiunilor exercitate asupra guvernatorului ducatului din partea poporanștilor locali și politicienilor de la Viena, aceasta nu s-a întâmplat⁵¹.

Dimpotrivă, cu cât mai evident devenea conflictul armat dintre Austro-Ungaria și Imperiul Rus, cu atât mai activ autoritățile cezaro-craiești recurgeau la măsuri represive de luptă împotriva rusofililor. Ziarul „Czernowitzer Tagblatt” din 28 octombrie 1913 relatează despre încetarea activității la Vrânceni a noii societăți rusofile, înființată de către preotul-cooperator C. Bohatyreț. Totodată se preconiza să fie trimisă o delegație din partea comunității la președintele țării și comandamentul jandarmeriei cu rugămintea de a întări postul de jandarmi în localitate din cauza dr. Bohatyreț⁵².

Nelimitându-se la lichidarea „Consiliului Popular”, organele de poliție, la începutul anului 1914, i-au arestat la Cernăuți pentru spionaj în folosul Rusiei pe frații Alexei și Gheorghe Gherovski, care, ulterior, în timpul procesului, au reușit să evadeze din penitenciarul din Cernăuți și să fugă în Basarabia aflată în Imperiul Rus⁵³.

Odată cu începutul Primului Război Mondial a nimerit în închisoare și păintele dr. Cassian Bohatyreț: la 1 august 1914 el, împreună cu alți fruntași ai Partidului Popular Rus, au fost arestați din ordinul șefului poliției cernăuțene C. Tarangul von Valeuța⁵⁴. Câteva zile mai târziu a fost arestată și soția sa Stefanida. Fiind declarată persoană ostilă regimului, ea a fost deportată în lagărul de la Thalerhof din Stiria, unde s-a aflat până la sfârșitul războiului. Iar păintele C. Bohatyreț a fost trimis din Cernăuți mai întâi în lagărul de concentrare de la Sankt Marien (Austria Superioară), după care a fost transferat în închisoarea garnizoanei din Viena pentru a fi anchetat în dosarul de trădare de stat. Cercetările au durat din septembrie 1914 până în aprilie

1916⁵⁵. Al doilea proces politic de la Viena, în care au fost implicați C. Bohatyreț și alți urmăriți penal, s-a desfășurat fără întrerupere de la 14 septembrie 1916 până la 17 februarie 1917 la tribunalul divizionului. În cadrul acestui proces a fost formulată acuzația nu numai de trădare, ci și de apartenență la ortodoxie. Unul dintre principalii acuzați în acest proces a fost și preotul ortodox din Bucovina – părintele Cassian Bohatyreț, liderul mișcării vechilor rusini⁵⁶.

În cadrul procesului el a rostit un discurs argumentat și ultimul cuvânt. Cuvintele sale, rostite la proces, despre aceea că „nu este greu de prevăzut că tribunalul militar ne va condamna la moarte, dar sunt convins că acea Austrie, care pe noi astăzi ne condamnă la pedeapsa capitală, eu, probabil, o voi supraviețui”, au devenit profetice⁵⁷.

Din cei 24 de participanți la proces doar 7 au fost achitați, un acuzat s-a stins din viață în închisoare. Ceilalți, printre care și păr. Cassian Bohatyreț, au fost condamnați la moarte prin spânzurare. Datorită apelurilor din partea condamnaților, judecarea dosarului s-a prelungit. În cele din urmă, grație amnistiei decretate de împăratul austriac Carol I în primăvara anului 1917, toți condamnații au fost puși în libertate⁵⁸. După eliberarea din închisoare păr. C. Bohatyreț a fost trimis la Graz. În primăvara anului 1917, după revenirea sa în Bucovina, el și-a reluat postul de preot-cooperator în parohia din Vrânceni.

La finele lunii septembrie 1918, când cu permisiunea autorităților craiești la Cernăuți s-a întors Mitropolitul Bucovinei și Dalmației Vladimir (Cavaler de Repta), care din ordin împărătesc fusese internat și trimis la pensie pentru că în toamna anului 1914, în perioada primei ocupații ruse a ținutului, a emis o circulară privind rugăciunea pentru țar, părintele dr. C. Bohatyreț și protoiereul prof. E. Kozak, împreună cu reprezentanți ai clerului român, au venit să-l salute pe vlădică la reședința mitropolitană⁵⁹. Pe 13(26) decembrie 1918 părintele Bohatyreț, împreună cu liderii rusofililor din Galiția și Ungaria, a semnat din partea Bucovinei memoriul „Consiliului Popular” al Precarpatiei ruse, în care poporanștii erau acuzați de complicitate la arestarea și internarea vechilor rusini în lagărul de la Thalerhof, exprimându-și speranța că statele din coaliția învingătoare vor sprijini năzuințele la unitate ale poporului rus⁶⁰.

Trebuie de menționat că Imperiul Austro-Ungar deja se destrămase și Bucovina a intrat în componența Regatului României, care în luna decembrie 1918 a introdus trupele sale în acest teritoriu.

În anul următor, 1919, C. Bohatyreț a fost avansat din cooperator în paroh al satului Vrânceni⁶¹. Fiind cleric al Bisericii Ortodoxe Române, părintele Cassian a inițiat în anul 1921 o colaborare cu misiunea episcopului sârb Dositei (Vasici) din Rusia Subcarpatică (aflată în componența Cehoslovaciei). Între altele, el a dat ajutor la crearea statutului și a fost prezent, pe 19 august, la primul sobor (constitativ) al Bisericii Ortodoxe Carpato-ruse⁶².

În anul 1925, la primele alegeri în Adunarea Eparhială, parohul și exarhul dr. C. Bohatyreț a fost ales pentru prima dată delegat din partea clerului împreună cu alt preot ucrainean, exarhul Petro Katereniuk (ceilalți 58 de delegați erau români). Acolo el a fost membru nepermanent al comisiei administrativ-bisericești a Consiliului Eparhial. În luna mai 1928, împreună cu delegații ucraineni, el a prezentat Adunării Eparhiale o moțiune în care erau revendicate drepturi minime pentru rusinii-ucraineni ortodocși din ținut. Iar la alegerile din 28-29 aprilie 1929 C. Bohatyreț a cerut pentru a doua oară realizarea punctelor din programul minim al memoriului din

1929 și s-a pronunțat pentru anularea circularei privind obligativitatea susținerii de către preoții ucraineni a examenului la limba română⁶³. În 1929 părintele Bohatyreț a fost avansat la gradul de protoprezbiter. În anul următor el a fost transferat în parohia din Cozmeni (Chițmani) și numit totodată protopop al protopopiatului Nistru. Fiind deputat în Adunarea Eparhială timp de șase ani, C. Bohatyreț continua să facă parte din Consiliul Eparhial ca membru nepermanent al secțiunii administrativ-bisericești. La 31 decembrie 1931 Mitropolitul Nectarie (Cotlarciuc) l-a ridicat pe protoiereul C. Bohatyreț la rangul de arhiprezbiter-stavrofor cu dreptul de a purta cruce de aur⁶⁴.

În perioada interbelică părintele Bohatyreț a continuat să desfășoare o intensă activitate social-politică, rămânând conducătorul vechilor rusini. Trebuie de menționat că după anul 1918 partidele ucrainene vechi, care au existat în perioada austriacă, s-au regrupat⁶⁵. Și atunci când în Bucovina s-a anunțat înregistrarea candidaților din partea minorităților naționale la alegerile pentru Parlamentul și Senatul României, părintele Bohatyreț a ocupat o poziție comună cu politicienii ucraineni, germani și evrei din ținut privind ignorarea acestor alegeri, semnând pe 20 septembrie 1919, împreună cu prof. dr. Eugen Kozak, din numele fracțiunii naționale ruse, alături de reprezentanții fracțiunii ucrainenilor, o declarație privind refuzul de a participa la campania electorală din cauza stării de asediu din ținut și lipsa libertății cuvântului și întrunirilor⁶⁶.

În anii 1920 influența vechilor rusini, aflați în declin, a început să scadă treptat. La alegerile pentru Parlamentul României din anul 1920 în județul Zastavna 3 din cei 4 candidați erau ucraineni: Dmytro Myhailiuk, care a întrunit 279 de voturi, învățătorul Kostî Krakalia, membru al Partidului Socialist, ales cu 2.994 de voturi în parlamentul român, și preotul dr. Cassian Bohatyreț, cu același număr de 640 de voturi ca și D. Myhailiuk, a pierdut alegerile. Dintre activiștii rusofili alegerile au fost câștigate doar de profesorul universitar dr. Eugen Kozak, care a fost ales senator în organul legislativ al României (anii 1920-1922). Din 1928 în viața politică a ținutului a început să se manifeste Partidul Național Ucrainean al lui Volodymyr-Serhii Zalozecki-Stas, ales în mai multe rânduri senator în Parlamentul României⁶⁷.

În anul 1931 părintele Bohatyreț a devenit unul dintre participanții confruntării politice cu liderul PNU V. Zalozecki, care îi discredita pe rusofili și s-a declarat gata să colaboreze cu cercurile de guvernământ ale României. Prim-ministrul României și Ministrul Educației Naționale, profesorul-istoric Nicolae Iorga în memoriile sale din 1931-1932, în notița din 8 mai 1931 scria: „Ieri, telegrama Rușilor de la noi, cu Kozak și Bohatireț, contra ucrainenilor, între care Zalozecki, Isopescu-Grecu, care cere locul de senator al Universității din Cernăuți, spune că Bohatireț e adevăratul șef, un om de mare caracter, care în fața tribunalului austriac a cerut să nu fie grațiat de moarte”⁶⁸.

La 5 septembrie 1933, când la Cernăuți a decedat arhiprezbiterul-stavrofor, prof. dr. E. Kozak, arhiprezbiterul dr. C. Bohatyreț împreună cu alți tovarăși de idei a venit să-l conducă pe ultimul drum și a rostit o cuvântare la cimitir la mormântul vechiului său coleg⁶⁹.

Fiind ales iarăși, în 1932, ca membru al Adunării Eparhiale, părintele Cassian Bohatyreț a continuat lupta pentru dreptul rusinilor în Mitropolia Bucovinei, apărând dreptul lor la predarea în limba maternă a religiei în școală⁷⁰.

Pe fundalul răspândirii în anii '30 a ideilor iredentiste în mediul populației ucrainene din nordul Bucovinei, și nu numai printre mireni, ci și printre clerici,

asemenea revendicări generau îngrijorarea organelor de poliție, care cereau consistoriului mitropolitan să efectueze verificări privind participarea preoților ucraineni la activitatea antiromână și antibisericească⁷¹. O astfel de inspectare a avut loc în anul 1934 în protopopiatul Nistru. Rezultatele au fost luate în dezbateri la conferința pastorală din Cozmeni prezidată de protopop, arhiepiscopul-stavrofor dr. C. Bohatyreț. Un raport amănunțit despre această adunare a alcătuit și a trimis la Cernăuți Mitropolitului Bucovinei și Hotinului Nectarie (Cotlarciuc) inspectorul-misionar dr. I. Puiu, care a fost prezent la conferință. Între altele, el raporta conducătorului mitropoliei următoarele:

„Înalt Prea Sfințite Stăpâne, referindu-mă la ordinul Cons. Ep. Nr. 6691/34 din 12 sept. 1934, respectuos subsemnatul raportează următoarele:

Am studiat mai întâi raportul Curții de Apel din Cernăuți Nr. 2778/34 către Ministerul Justiției, comunicat Cons. Ep. de Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor, Direcțiunea Cultelor Nr. 130559/14331 din 22 august 1934, ca să mă orientez asupra elementelor de probă pe cari le pot folosi la investigarea adevărului cu privire la incriminațiunile aduse unor preoți din Nordul Bucovinei sub raport cetățenesc. Cum însă acel raport se bazează numai pe generalități, cari pot fi verosimile, dar nu pot servi probe precise (nu sunt indicate conținutul, locul, timpul, martorii), m-am convins că cu ajutorul indicațiunilor generale... nu se poate face o anchetă cu rezultat pozitiv.

De aceea am crezut că ajut cauzei, dacă pun chestiunea în formă de rechizitoriu în Conferința pastorală a preoților din protopopiatul ort. rom. al Nistrului, cari s-a ținut sub președinția Protopopului dr. Casian Bohatyreț în Cozmeni la 20 septembrie 1934, fiind prezenți aproape toți preoții din acel cerc, deci și cei vizați în raportul menționat mai sus.

După ce am citit acest raport, am subliniat cu toată hotărârea gravitatea cazului, accentuând că păstorii de suflete, fie și ucraineni după limbă, sunt datori, ca cetățeni români, să fie apărători cu cuvântul ai actualei ordine de Stat, iar ca reprezentanți ai Bisericii ortodoxe române să activeze în sensul și spiritul acestei Biserici.

Dar dacă totuși vreunul a fost cumva răpit inconștient de valul iredentist, apoi să binevoiască a-și da seama, că acest pământ a fost totdeauna parte integrantă din Moldova de Sus și că va fi apărat cu năstrușnicie de puterea Statului. Contra acesteia nici un cetățean nu poate unelti, fără sancțiune, deci orice zbuțiu iredentist rămâne condamnat de la început. Nu cred însă că vreun pastor de suflete a încercat să se aventureze pe această pantă primejdioasă, care-l exclude și din cadrele Statului și din sânul Bisericii ortodoxe-române.

La acest rechizitoriu, pe care l-am făcut cam în forma expunerii de mai sus, au răspuns p. dr. C. Bohatyreț și mulți alții din preoții prezenți, declarând că au înțeles și înțeleg să fie cetățeni loiali, reprezentând atât în serviciu cât și în ocupațiunile particulare (Cetalnia, Cooperative etc.) ideea de Stat român și conformându-se cu dispozițiunile Bisericii ort. rom.

Am luat act de această manifestare de loialitate și am încredințat dosarul, cu învinuirile amintite, Protopopului dr. C. Bohatyreț, ca să ia declarațiile preoților vizați.

Din raportul protopopiatului ort. rom. al Nistrului din Cozmeni Nr. 486 din 14 decembrie 1934, anexat aice, s-au verificat cele relatate de subsemnatul la începutul acestui raport, adică imposibilitatea de-a dovedi, cu ajutorul indicațiunilor din adresa Ministerului, ceva din bănuielile induse. Am făcut, deci, numai acte de posesiune. În

orice caz intervenția noastră a fost primită de preoții din Nordul Bucovinei, adunați în Conferința pastorală din 20 sept. 1934, ca un avertisment și va avea desigur repercusiuni educative. Pentru viitor, în cazuri similare, nu este oportun a se interveni la fața locului, dacă autoritățile statului nu ne servesc cu probe precise.

Rugăm să interveniți a lua act de acest raport, rămân al Î. P. Sf. Voastre adânc devotat...

Inspector Misionar Ioan Puiu⁷².

Pe lângă grija de a-i proteja pe preoții din protopopiatul Nistru de suspiciuni din partea autorităților că nu sunt loiali față de stat, arhiepiscopul C. Bohatyreț a desfășurat o vastă activitate în mijlocul populației din protopopiatul pe care îl conducea privind întărirea credinței, mai ales în rândul tinerei generații, ceea ce îl îngrijora foarte serios pe protopop. Astfel, la conferința pastorală de la Cozmeni din toamna anului 1936 părintele Cassian constata cu multă îngrijorare că „frecventarea bisericilor de către populație, mai ales de tineretul ajuns la vârsta majoratului este foarte slabă din cauza meciurilor de fotbal și jocurilor sportive care se desfășoară chiar și în timpul slujbelor religioase”⁷³.

În timpul vizitei canonice prin satele nistrene a Mitropolitului Bucovinei și Hotinului Visarion (Puiu) din anul 1937 arhiepiscopul-stavrofor C. Bohatyreț, care l-a însoțit pe arhieru în calitate de protopop al protopopiatului Nistru, l-a rugat pe vlădică să permită editarea unei cărți de rugăciuni în limba slavonă pentru ucrainenii-rusini din partea locului. Mitropolitul Visarion și-a dat acordul verbal, însă consistoriul nu a permis așa ceva⁷⁴.

După alipirea la Mitropolia Bucovinei și Hotinului a eparhiei Maramureșului, arhiepiscopul C. Bohatyreț, din însărcinarea vlădicăi Visarion, a participat activ la activitatea de misiune în Maramureș⁷⁵. Iar în timpul vizitei la Cernăuți a Mitropolitului Dionisie (Waledynsky) al Varșoviei el a participat ca traducător la întrevederile acestuia cu Mitropolitul Bucovinei, Hotinului și Maramureșului Visarion (Puiu) la reședința mitropolitană.

În zilele de 20-24 mai 1938, împreună cu referentul consistoriului, arhiepiscopul-stavrofor dr. Ioan Puiu, părintele arhiepiscop-stavrofor dr. Cassian Bohatyreț, ca membru al Consiliului Eparhial și traducător, i-a însoțit pe primul-ministru, Patriarhul României Miron (Cristea) și Mitropolitul Bucovinei, Hotinului și Maramureșului Visarion (Puiu) în vizita lor în Polonia, în cadrul căreia, mergând cu trenul din Cernăuți, ei au vizitat Varșovia și Cracovia⁷⁶.

Pe 30 iulie 1939, cu binecuvântarea Mitropolitului Visarion, arhiepiscopul-stavrofor dr. C. Bohatyreț a sfințit biserica renovată din satul Ciornîi Potik⁷⁷.

În luna mai 1940 consistoriul mitropolitan a decis să-l trimită pe protopopul protopopiatului Nistru și parohul Cozmenilor, arhiepiscopul-stavrofor C. Bohatyreț, împreună cu alți câțiva distinși preoți, la pensie de la data de 1 iulie 1940⁷⁸.

Însă la 28 iunie 1940 partea de nord a Bucovinei, județul Hotin al Basarabiei și plasa Herța au fost ocupate de trupele sovietice, după care ținutul a fost încorporat la URSS. Încă până la instaurarea puterii sovietice 112 preoți ortodocși, cu precădere români, împreună cu consistoriul mitropolitan s-au refugiat în România. Cu toate acestea, la momentul instaurării puterii sovietice 132 de preoți au rămas să slujească în parohiile lor. Mai târziu, 90 dintre ei, cu precădere ucraineni, precum și câțiva români, care nu au reușit să se refugieze în România, s-au folosit de acțiunea de strămutare a populației germane și au plecat peste hotare⁷⁹. Din cauza atitudinii

negative a puterii sovietice față de biserică, a părăsit URSS-ul și arhiepiscopul C. Bohatyreț. Împună cu soția Stefanida, fiul Mykola și fiica Nadia, el a reușit să plece în Germania, unde din cauza bolii s-a reținut șase luni la mănăstirea Lubaczow din Silezia⁸⁰. În autobiografia alcătuită în iulie 1944, fostul paroh al Cozmenilor și protopop al protopopiatului Nistrului descria astfel evenimentele care au avut loc cu patru ani în urmă:

„Atitudinea autorităților sovietice în 1940 față de biserică și slujitorii ei era atunci, spre deosebire de zilele noastre, cel puțin negativă, și starea clericilor a devenit cu timpul insuportabilă. Majoritatea lor au fost deposedați de pământul bisericesc, ei au fost alungați din casele parohiale, salariu nu primeau de nicăieri, veniturile s-au redus la minimum, impozitele de la biserici și preoți au atins cote fantastice, de aceea preoții au început să ceară autorităților sovietice să li se permită să plece în România, a cărei Biserică, potrivit dreptului canonic, era obligată să-i primească, să le dea parohii și să-i salarizeze corespunzător. Însă autoritățile sovietice nu le-au permis așa ceva.

În luna noiembrie 1940 preoții au avut prilejul să se refugieze în Germania și acolo să primească parohii în eparhia ortodoxă a Varșoviei sau să plece în România. După încercări zadarnice de a găsi aici, în Bucovina, mijloace de existență, m-am folosit și eu de această ocazie și am plecat în Germania, se înțelege, cu acordul autorităților sovietice (din comisiile respective făceau parte și reprezentanți ai autorităților sovietice). În Germania m-am aflat timp de șase luni și, atunci când acolo a sosit o comisie română ca să-i aducă pe cetățenii români în România, eu m-am folosit de această ocazie pentru a mă întoarce în patrie. În lagărul german de lângă mănăstirea Lubaczow din Silezia am oficiat slujbe pentru credincioșii ortodocși aflați în acest lagăr și m-am folosit de biblioteca foarte bogată a mănăstirii, unde am cercetat studii istorice”⁸¹.

Din Lubaczow, datorită comisiei române, părintele Bohatyreț împreună cu soția au trecut în România. Acolo el a slujit un timp ca preot la Monteoru⁸². Fiului Mykola Bohatyreț, inginer, care din 1940 se afla în Germania, nemții nu i-au permis să se întoarcă acasă. Fiica Nadia de asemenea a rămas în străinătate și a locuit în Franța.

Peste două luni, în iulie 1941, după ce trupele române au recucerit partea de nord a Bucovinei și în teritoriul ei și-a reluat activitatea Mitropolia Bucovinei, arhiepiscopul dr. C. Bohatyreț s-a întors la Cernăuți, stabilindu-se cu traiul pe str. Dobrogei, 19⁸³. Ulterior Mitropolitul Bucovinei Tit (Sîmedrea) i-a încredințat valorosului arhiepiscop-mitrofor îndeplinirea unei misiuni de mare răspundere – preot-misionar pentru combaterea recidivelor propagandei bolșevice antireligioase în ținut. Pentru a se putea deplasa liber pe teritoriul eparhiei în vederea îndeplinirii obligațiilor sale de serviciu, la 16 aprilie 1943 arhiepiscopul dr. C. Bohatyreț s-a adresat chestorului inspectoratului de poliție Cernăuți cu următoarea rugămintă:

„Eu subsemnatul protoiereu dr. Cassian Bohatyreț fiind utilizat – după cum reiese din anexata acestei cereri „Adeverință” – ca preot misionar pentru combaterea bolșevismului antireligios în eparhia Bucovinei și având nevoie de a mă deplasa în scopul îndeplinirii misiunii mele în diferite parohii (ale) acestei eparhii, câte-odată chiar pe neașteptate, cu onoare rog să binevoiți a-mi elibera o Autorizație de circulație pe C.F.R., permanentă pe toată rețeaua C.F.R.

Primiți Vă rog, Domnule Chestor, asigurările deosebitele mele stime”⁸⁴. Din nota chesturii poliției Cernăuți, Biroul III al Siguranței, din 11 mai 1943 Nr. 7505 aflăm

că, împluternicit de consistoriu ca preot-misionar, părintele Bohatyreț a fost prezent la recepția oferită la administrația ținutului, însă el, fiind cunoscut în trecut ca rusofil, a fost supus unei verificări de loialitate față de stat din partea poliției politice. Astfel, în nota siguranței se menționează că „preotul dr. Bohatyretz Cassian din Cernăuți, str. Dobrogei nr. 19, în ziua de 10 mai 1943, la masa oferită de DI General Drăgălina, Guvernatorul Bucovinei, a ținut o cuvântare cu care ocazie a arătat că înțelege să se atașeze cu tot devotamentul și încrederea în normele de conducere a Statului Român”. În cele din urmă, după o verificare riguroasă la Siguranță, inspectoratul de poliție Cernăuți i-a dat părintelui Bohatyreț, care fusese numit preot-misionar în eparhia Bucovinei, nu numai autorizația de liberă circulație, pe care el o solicitase anterior, ci și dreptul de a folosi în activitatea sa de contrapropagandă literatură ateistă, editată de comuniști în limba rusă. Între altele, în raportul din 12 mai 1943 se arată că „protoiereul dr. Cassian Bohateret, actualmente pensionat, însărcinat din partea Mitropoliei Bucovinei să se ocupe cu problema de combatere a ateismului bolșevic, în care scop este împluternicit să consulte manualele antireligioase comuniste scrise în limba rusă, pentru a fi autorizat ca preot misionar în eparhia Bucovinei, solicită să i se elibereze și autorizație de călătorie pe CFR permanentă”⁸⁵.

Este interesant faptul că păr. C. Bohatyreț nu a amintit mai mult niciodată despre această activitate misionară a sa în Bucovina în anii celui de-al Doilea Război Mondial – nici în listele-formular, nici în lista funcțiilor ocupate, alcătuite în anul 1944. În ele a ținut doar să menționeze că Mitropolitul Bucovinei Tit (Simedrea) l-a numit preot la mănăstirea de maici „Sf. Intrare în Biserică” din Cernăuți (cu un salariu de 10.000 de lei)⁸⁶. În martie 1944, când partea de nord a Bucovinei a devenit iarăși sovietică, majoritatea reprezentanților clerului bucovinean împreună cu Mitropolitul Tit s-au refugiat în România, însă arhiepiscopul dr. C. Bohatyreț și încă vreo 20 de preoți au rămas în ținut și au continuat să slujească în parohii, sperând la o schimbare a atitudinii statului față de biserică în URSS, așa cum s-a întâmplat în anii războiului. Având cel mai înalt rang bisericesc, el și-a asumat conducerea temporară a eparhiei Cernăuților. În iulie 1944, el a transmis conducerea eparhiei Cernăuților protoiereului Eftimie Kowerninski, delegatul Mitropolitului Kievului și exarhului Ucrainei Ioann (Sokolov), care a început s-o conducă în calitate de arhieru eparhial (iar din februarie 1945 – ca Episcop al Cernăuților și Bucovinei cu numele Teodosie)⁸⁷. Pentru îndeplinirea cu succes a funcției de conducere a eparhiei, în ziua de 19 iulie 1944 cuviosul părinte s-a adresat către împluternicitul Consiliului în problemele Bisericii Ortodoxe de pe lângă Comitetul Executiv Regional Cernăuți, M. Kasatkin, cu rugămintea să i se permită să-l coopteze temporar în componența conducerii eparhiale (congresului eparhial) pe arhiepiscopul doctor în teologie C. Bohatyreț, care în Cernăuți se bucură de o autoritate meritată de „părinte spiritual”, posedă limbile ucraineană, română și germană, și căruia, ca fost membru al consistoriului Bucovinei, îi sunt cunoscute bine toate problemele conducerii bisericești. Arhierul insista îndeosebi asupra candidaturii părintelui Bohatyreț având în vedere și faptul că în regiunea Cernăuți aproape într-un sfert din parohii credincioșii sunt români sau moldoveni, cu care în chestiunile bisericești administrația eparhială trebuie să comunice în limba română, iar însuși părintelui Kowerninsky limba română îi este „cu totul necunoscută”⁸⁸.

La 1 august 1944 arhiepiscopul C. Bohatyreț a depus o cerere către conducerea eparhială a Cernăuților ca să fie primit împreună cu parohia în comuniunea canonică

a Bisericii Ortodoxe Ruse prin exarhatul ucrainean⁸⁹. Din lipsă de cadre preoțești, arhiepiscopul C. Bohatyreț slujea ca preot la mănăstirea de maici „Sf. Intrare în Biserică” și concomitent îndeplinea funcția de paroh al bisericii Sf. Nicolae și cleric al catedralei, potrivit informației pe care părintele arhieru a prezentat-o împuternicitului în problemele bisericii în regiunea Cernăuți⁹⁰. La data de 20 august 1944 C. Bohatyreț era preot în biserica Sf. Nicolae⁹¹.

Pe 30 august 1944 păr. Cassian a rămas văduv, s-a stins din viață soția Stefanida⁹². În ziua următoare ea a fost înhumată în cavoul familiei din cimitirul orașenesc din Cernăuți (parcele nr. 6).

În ianuarie 1945, pe baza informațiilor furnizate de C. Bohatyreț despre faptul că în primăvara anului 1944 Mitropolitul Tit a scos din țară bunuri aparținând fostei Mitropolii a Bucovinei, Eftimie Kowerninski, aflându-se la Moscova la un sinod, i-a cerut reprezentantului Bisericii Ortodoxe Române retrocedarea lor. Într-o scrisoare adresată lui M. Kasatkin, împuternicitului Consiliului în problemele Bisericii Ortodoxe de pe lângă Comitetul Executiv regional Cernăuți, datată cu 6 martie 1945, relatând despre demersurile inițiate de el la Moscova în această direcție, menționa, între altele, că „potrivit explicațiilor protoprezbiterului Cassian Bohatyreț, cele 3 limuzine, panaghiile, crucile, mitrele episcopale de valoare nu aparțineau dânsului personal, ci erau proprietatea Mitropoliei și, deci, trebuiau restituite episcopului bucovinean”⁹³.

În timpul vizitelor în parohiile regiunii, eparhia neavând mijloace de transport proprii, părintele Cassian împărțea cu vlădica Teodosie toate greutățile călătoriilor în condițiile când funcționarii feroviari sovietici ignorau cu desăvârșire necesitățile clerului eparhial. Astfel, în scrisoarea din 15 august 1945 către împuternicitul regional pentru culte episcopul Teodosie reclama atitudinea neglijentă față de el din partea administrației căilor ferate în gările Cernăuți, Lujeni și alte gări feroviare din regiune în timpul călătoriilor sale de serviciu prin eparhie. Drept exemplu de ignorare a rugămintilor sale către funcționarii secției Cernăuți a Căii Ferate Chișinău, el a invocat călătoria împreună cu însoțitorii săi la o slujbă religioasă la Lujeni: „după sosirea în gara Lujeni, când eu și o parte din însoțitorii mei abia am reușit să coborâm din tren, femeia de serviciu din gară a dat semnalul de pornire și câțiva coriști au trebuit să sară din mersul trenului. Protoiereul Bohatyreț și alții au plecat mai departe, nereușind să coboare din tren. Strigătele călătorilor din vagonul de bagaje l-au făcut pe mecanic să oprească trenul și abia atunci au reușit să coboare și ceilalți însoțitori ai mei. Când am întrebat-o pe femeia de serviciu din gara Lujeni cum o cheamă și de ce trenul a fost trimis înainte de vreme, încât dirijorul și coriștii, sărind din mers, cădeau și riscau să ajungă sub roțile trenului, ea a refuzat să răspundă”⁹⁴.

Au existat și probleme de ordin financiar, cum ar fi impozitele prea mari la care erau supuși preoții de către statul sovietic. Clericii erau nevoiți să trăiască din ofrandele enoriașilor, taxele pentru îndeplinirea ritualurilor bisericești. Ei mai trebuiau să achite taxe mari către stat și să dea cote în bani pentru necesitățile conducerii eparhiale, exarhatului și patriarhiei⁹⁵. Și sumele acestor plăți creșteau cu fiecare an și deveneau tot mai împovărătoare chiar și pentru preoțimea din parohiile bogate, în cele sărace devenind de-a dreptul insuportabile, ceea ce genera numeroase plângeri din partea slujitorilor bisericii. În scrisoarea din 20 iunie 1945 Episcopul Cernăuților și Bucovinei Teodosie îl informa pe împuternicitul M. Kasatkin că el „a primit plângeri” din partea multor clerici, inclusiv de la protoiereul bisericii Sf. Nicolae din

Cernăuți, păr. Cassian Bohatyreț, despre aceea că „impozitele de război și pe venit, pe care le solicită secția raională de finanțe, sunt excesive și insuportabile pentru ei”. Între altele, „protoiereul Bohatyreț a fost impus să plătească 15.000 de ruble, pe când în anul 1944 el a trebuit să plătească de tot 4.000 de ruble”. Vlădica, la fel ca preoții, era de părerea „că aceste impozite sunt prea mari și nu corespund veniturilor” și îl ruga pe împuternicit „să contribuie la micșorarea lor”⁹⁶.

Pe lângă activitatea bisericească, arhiepiscopul C. Bohatyreț, în acea perioadă deloc ușoară, s-a ocupat și de studii științifice. Astfel, în anul 1945, din însărcinarea Episcopului Cernăuților și Bucovinei Teodosie (Kowerninski), el a scris pentru Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse *Scurtă istorie a eparhiei Bucovinei*⁹⁷. Totodată, la solicitarea autorităților sovietice, prin intermediul eparhiei Cernăuților și la rugămintea direcției Muzeului Etnografic din Cernăuți, el a alcătuit schițe istorice despre credincioșii de rit vechi, bapțiști, adventiști, precum și despre construcția reședinței mitropoliților bucovineni⁹⁸. În pofida pericolului de a avea neplăceri din partea organelor de securitate sovietice, el a continuat în perioada postbelică să corespundeze cu Mitropolitul Visarion (Puiu), care în anul 1944 a ajuns la Zagreb, iar din anul 1949 se afla în emigrație în Franța.

În 1946 arhiepiscopul-stavrofor C. Bohatyreț a fost distins cu dreptul de a purta mitră⁹⁹. În același an părintele Cassian, împreună cu alte fețe bisericești din eparhia Cernăuților, care s-au evidențiat cel mai mult în activitatea lor patriotică în etapa finală a războiului, prin Decretul Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 6 iunie 1945 și hotărârea Comitetului Executiv Regional Cernăuți nr. 1028 din 28 noiembrie 1946, au fost distinși cu medalia „Pentru muncă eroică în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei 1941-1945”¹⁰⁰.

În luna mai 1947, continuând să lucreze la *Istoria eparhiei Bucovinei*, părintele Cassian s-a adresat Episcopului Cernăuților și Bucovinei Teodosie cu rugămintea de a-l ajuta să găsească în arhiva Mitropoliei Kievului materialele necesare privind conducerea eparhiei bucovinene în anii 1914, 1940 și 1944-1945. La începutul lunii iunie vlădica a dispus să fie solicitate din arhiva consistoriului de la Kiev documentele sale privind hirotonia ca Episcop al Cernăuților și Bucovinei¹⁰¹.

La finele anului 1947 Episcopul Teodosie, numit la catedra episcopiei Kirovogradului și Nikolaevului, i-a recomandat exarhului patriarhal al Ucrainei, Mitropolitului Kievului și Galiției Ioan ca succesori al său la catedra episcopală a Cernăuților candidatura arhiepiscopului C. Bohatyreț – păstor cu autoritate, ucrainean rusofil prin convingere, care, fiind originar din partea locului, se orientează bine în toate aspectele vieții religioase a Bucovinei și cunoaște limbile populației autohtone (ucraineana, rusa și româna)¹⁰². Însă părintelui Bohatyreț așa și nu i-a fost dat să ajungă la conducerea episcopiei, deoarece în patriarhie erau prețuite mai mult disciplina și ascultarea decât poziția personală și înțelepciunea. Mai mult, tocmai în anii 1946-1947 părintele Cassian a avut imprudența de a începe o lungă corespondență cu patriarhia, cerând să i se păstreze titlul de arhiepiscop, câștigat încă în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, cu care el a intrat în comuniunea canonică a Bisericii Ortodoxe Ruse în august 1944. Răspunsul patriarhiei, potrivit căruia în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse asemenea titlu lipsește și el trebuie să se numească protoiereu în continuare, păr. C. Bohatyreț l-a considerat drept o retrogradare și diminuare a meritelor sale¹⁰³. În anul 1954 C. Bohatyreț a fost repus în drepturile de cetățean al URSS și a primit buletin de identitate¹⁰⁴. În 1955, fiind grav bolnav, păr. Cassian Bohatyreț s-a pensionat,

însă pensia lunară de 300 de ruble, pe care i-a stabilit-o comitetul de pensii, abia îi ajungea să-și plătească chiria (pe str. Kvitka-Osnovianenko, 21, fosta Dobrogei)¹⁰⁵. Fiind bolnav și aflându-se în stare materială grea (alte mijloace decât o bibliotecă bogată și niște bani economisiți nu prea avea, ajutoare suplimentare nu primea de nicăieri, fiul

Funeraliile arhiepiscopului Dr. Cassian Bohatyreț (1960)

și fiica erau în străinătate), C. Bohatyreț s-a adresat consistoriului cu rugămintea să i se mărească pensia¹⁰⁶. Având în vedere „meritele sale înalte în fața bisericii și poporului rus în perioada Austriei”, precum și activitatea de cercetare științifică, în martie a aceluiași an Episcopul Cernăuților și Bucovinei Evmeniu (Horolski) a intervenit pe lângă comitetul de pensii al Patriarhiei Moscovei, reușind să obțină pentru protoiereul C. Bohatyreț o pensie lunară de 2.000 de ruble de la data de 1 aprilie 1955¹⁰⁷.

În ultimii ani ai vieții părintele Cassian s-a dedicat muncii științifice, lucrând la istoria eparhiei Cernăuților. Trebuie de menționat că păr. C. Bohatyreț în activitatea sa a folosit în măsură deplină zestrea științifică a înaintașilor, care într-o măsură mai mare sau mai mică s-au ocupat de istoria bisericii din Bucovina. El a folosit documente publicate și rămase în manuscris, materiale apărute în presă, mărturiile orale ale participanților la evenimente. După plecarea din viață a păr. Cassian Bohatyreț manuscrisul *Istoria eparhiei Bucovinei* s-a păstrat în familia unui nepot al său și a văzut lumina tiparului abia în 2015 la Chișinău, într-o ediție specială a Bibliotecii revistei „Rusinul”¹⁰⁸.

Protoiereul mitrofor C. Bohatyreț a plecat la Domnul în ziua de 26 iulie 1960¹⁰⁹. Funeraliile au avut loc la 28 iulie în prezența unui mare număr de fețe bisericești și credincioși¹¹⁰. A fost înhumat în cavoul familiei din cimitirul orașenesc din Cernăuți (str. Zelena, parcela 6).

Astfel, putem constata că distinsul activist religios și public din Bucovina, arhiepiscopul-stavrofor dr. Cassian Bohatyreț a lăsat o urmă vizibilă în istoria Mitropoliei Bucovinei de la sfârșitul perioadei de dominație austriacă și începutul perioadei României Mari, precum și în etapa inițială a constituirii Eparhiei Cernăuților din perioada postbelică, fiind cel mai vechi cleric în grad de arhiepiscop care n-a părăsit-o în anul 1944. Răzeș la origini, absolvent al gimnaziului din Cernăuți și al Facultății de Teologie a Universității din Cernăuți, având titlul de doctor în teologie, el a slujit cu râvnă și demnitate în diferite parohii din ținut. Desfășurând în paralel o activitate social-politică, la începutul Primului Război Mondial părintele C. Bohatyreț a condus aripa radicală a mișcării vechilor rusini. A fost supus represiunilor din

partea autorităților austriece. A participat, deși fără succes, la alegerile în parlamentul austriac, Dieta Bucovinei și organul legislativ al Regatului României. În perioada interbelică a fost arhiepiscop și membru al Adunării Eparhiale a Mitropoliei Bucovinei, unde a reprezentat interesele bisericilor ucrainene, a apărut drepturile credincioșilor ortodocși ucraineni. S-a bucurat de autoritate în fața conducerii bisericești superioare. În luna mai 1938 i-a însoțit pe Patriarhul României Miron (Cristea) și Mitropolitul Bucovinei Visarion (Puiu) în vizita lor în Polonia. Părăsind ținutul, în anul 1940, din cauza instaurării puterii sovietice în partea de nord a Bucovinei, în timpul războiului s-a întors la Cernăuți și s-a ocupat cu probleme misionare în cadrul Mitropoliei Bucovinei. În 1944 a rămas la Cernăuți, unde a stat la bazele creării Eparhiei Cernăuților a Exarhatului Ucrainean al Bisericii Ortodoxe Ruse. A desfășurat cercetări științifice privind istoria ținutului și viața religioasă în Bucovina. Este autorul manuscrisului *Istoria eparhiei Bucovinei*, publicat abia în 2015.

În viața părintelui C. Bohatyreț, căruia i-a fost dat să trăiască și să slujească în trei perioade din istoria zbuciumată a părții de nord a Bucovinei, și-au găsit oglindirea transformărilor geopolitice, economice și social-politice, precum și provocările prin care au trecut regiunea și locuitorii ei în acest interval de timp marcat de apariția și dispariția diferitelor regimuri politice și sisteme sociale.

NOTE

1. Jukovski A. *Istoria Bukovîni* în Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho („Istoria Bucovinei” în *Bucovina – trecutul și prezentul ei*/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, P. 63-420; Jukovski A. *Istoria Bukovîni* (*Istoria Bucovinei*, Cernăuți: Ceas, 1994, P. II; Tkaciuk I. *Ţerkovno-relihiine jîttia* în Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Viața bisericească și religioasă*. Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, P. 725-757; Iaremciuk S. *Jîttevîi şleah pravoslavnoho sveaşcennîka Kassiana Bohatîrîia*. Pîtannia istorii Ukraini: Zbirnik naukovîh stattei, t. 6. Na poşanu profesora Pavla Mihailîna (*Calea de viață a slăvitului preot Cassian Bohatyreț*. Probleme de istorie a Ucrainei: Culegere de articole științifice, vol. 6. În cinstea profesorului Pavlo Mihailîna). Cernăuți: Zelena Bukovîna, 2003, P. 275-280; Yaremciuk S. *Pravoslavna Ţerkva na Bukovîni u radeansku dobu (derjavno-ţerkovni vzaiemîni)* (*Biserica Ortodoxă în Bucovina în perioada sovietică (relațiile stat-biserică)*). Cernăuți, 2004; Hrenciuc D. *Integrarea minorităților naționale din Bucovina în Regatul României Mari (1918–1928). Unele considerații*. Codrul Cosminului. 2006. Nr. 12; Dobrjanski O. *Naționalnîi ruh ukraînîiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți, 1999, P. 221; Starîk V.P. *Vid Sarajeva do Parîja. Bukovînskîi Interregnum 1914-1921* (Ceastîna II: *Mij naționalizmom i tolerantnistiu*) (*De la Sarajevo la Paris. Interregnum bucovinean 1914-1921*) (Partea II: *Între naționalism și toleranță*). Cernăuți: Prut, 2009. 168 p.; Danileți I. V. *Ceasopîs russkii pravoslavniî vistnîk 1921-1922* (*Buletin ortodox rus 1921-1922*). Pravoslâvie a sūčasnost'. Zbornîk prispevkov zo VII. Vedeckej konferencie študentov, absolventov a mladých vedeckých pracovníkov. Prešov, 2015. S. 44-59; Mîrovici R. *Apologhet pravoslavia pered avstriiskim voennîm sudom. K 100-letiu so dnea rojdenia*

mitroformnogo protoiereia d-ra Kassiana Dmitrievica Bogatîrța (1868-1968). Rusin. Mejdunarodnii istoriceskii jurnal (*Apologet al ortodoxiei în fața tribunalului austriac de război. Cu prilejul unui centenar de la nașterea protoiereului mitrofor Cassian Bohytareț (1868-1968)*). Rusin. Revistă istorică internațională/ Red. responsabil S.G. Suleak. Chișinău, 2009. Nr. 1 (15); Ceașu M.Ș. *Parlamentarism, partide și elită politică în Bucovina Habsburgică (1848-1918)*. Iași; Junimea, 2004. 605 p.; Starîk V.P. *Vid Sarajeva do Parîja. Bukovînskîi Interregnum 1914-1921: Mij naționalizmom i tolerantnistiu (De la Sarajevo la Paris. Interregnum bucovinean 1914-1921: Între naționalism și toleranță)* / Red. L. Zvenihorodska. Cernăuți: Prut, 2009. 184 p.; Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Arhipresviter Kassian Bogatîreț – issledovateli țerkovnoi istorii Bukovînskoi Rusi (Arhiprezbiterul Cassian Bohatyreț – cercetător al istoriei bisericești a Rusiei Bucovinene)*. Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 1. P. 143-164. P. 147; Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Istoria Bukovinskoj pravoslavnoi eparhii arhipresvitera Kassiana Bogatîrța (Istoria Eparhiei Ortodoxe a Bucovinei a arhiprezbiterului Cassian Bohatyreț)*. Biblioteca revistei „Rusin”. Chișinău, 2015. Nr. 1. P. 6-28; Ciuciko M. *Pravoslavnaia țerkovi na Bukovine vo vremea Pervoï mirovoi voinî (I) (Biserica ortodoxă în Bucovina în anii Primului Război Mondial (I))*. Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 3 (37). P. 85-108; Ciuciko M. *Pravoslavnaia țerkovi na Bukovine vo vremea Pervoï mirovoi voinî (II) (Biserica ortodoxă în Bucovina în anii Primului Război Mondial (II))*. Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 4 (38). P. 7-28; Ciuciko M. *U hornîli vîprobuvani: Pravoslavna Țerkva na Bukovîni v 1914-1919 rr. (În focul încercărilor: Biserica ortodoxă în Bucovina în anii 1914-1919)*. Cernăuți: Druk Art, 2015. 140 p.; Haiseniuk V. *Poecatok kîntea. Moskvofilî u Velîkii viini (1914-1918) (Începutul sfârșitului. Moscovoștii în marele război (1914-1918))*. Cernăuți: Druk. Art, 2017. 304 p.

2. *Potocinî arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT. Arhivna sprava mitroformnogo protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrța (1868-1960) (Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 2, verso 6, 9; Bajaiemo do Ukraini! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921)). [Text] / O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 606, 607; Derjavnîi arhiv Cernivețkoi oblasti (în continuare DACO) (Arhiva de Stat a regiunii Cernăuți (în continuare ASRC)). F. 228. Op. 3. Dosar 38. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1881-1882 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1881-1882). 932 file. Fila 16 verso-17; ASRC. F. 228. Op. 3. Dosar 43. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1886-1887 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1886-1887). 466 file. Fila 363; ARSC. F. 228. Op. 3. Dosar 45. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1888-1889 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1888-1889). 409 file. Fila 387 verso-388.*

3. *ARSC. F. 228. Op. 3. Dosar 45. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1881-1882 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1881-1882). 932 file. Fila 16 verso-77;*

ARSC. F. 228. Op. 3. Dosar 43. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1886-1887 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1886-1887). 466 file. Fila 363; ARSC. F. 228. Op. 3. Dosar 45. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1888-1889 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1888-1889). 409 file. Fila 387 verso-388.

4. Halip T. *Z moih spomyniv (Din amintirile mele)*. Bukovinskyi jurnal. 1994. Partea 1-2. p. 152-179, p. 152-153, 172.

5. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 2, verso 9; *Bajaiemo do Ukrainî! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text] / O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 606, 607; Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Arhipresviter Kassian Bogatîreț – issledovateli țerkovnoi istorii Bukovînskoi Rusi (Arhiprezbiterul Cassian Bohatyreț – cercetător al istoriei bisericești a Rusiei Bucovinene)*. Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 1, p. 143-164, p. 145.

6. *Moldavia v epohu feodalizma: Perepisi naselechia Moldavii d 1772-1773 gg. (Moldova în epoca feudalismului: Recensămintele populației Moldovei în anii 1772-1773)*. Chișinău: Știința, 1975. Vol. VII. Partea 1. P. 444.

7. Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Istoria Bukovinskoj pravoslavnoi eparhii arhipresvitera Kassiana Bogatîrța (Istoria Eparhiei Ortodoxe a Bucovinei a arhiprezbiterului Cassian Bohatyreț)*. Biblioteca revistei „Rusin”. Chișinău, 2015. Nr. 1, p. 6-28, p. 8.

8. *Documente bucovinene* / Teodor Bălan. București, 1942. Vol. VI, p. 82, 83.

9. *Kundmachung. Amstblatt fur Lemberger Zeitung/ Dziennik urzedowy do Gazety Lwowskiej*. 1861. 21 Marz. N 68. S. 409-423, p. 416.

10. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 2, verso 9; *Bajaiemo do Ukrainî! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text] / O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008, p. 606, 607.

11. *Bajaiemo do Ukrainî! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text] / O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 607; *Programm k. Gymnasiums in Czernowitz in dem Herzogtume Bukowina fur das Schuljahr 1883*. Czernowitz, 1883. S. 71; Wurfl Chr. *Programm k.k. Ober-Gymnasiums in Czernowitz in dem Herzogtume Bukowina fur das Schuljahr 1887/1888*. Czernowitz, 1888. S. 71; Wurzer R., prof. *Zur Geschichte des k.k. I. Staatsgymnasiums in Czernowitz*. Czernowitz, 1908. S. 30; Mîrovici R. *Apologhet pravoslavia pered avstriiskim voennîm sudom. K 100-letiu so dnea rojdenia mitrofornoho protoiereia d-ra Kassiana Dmitrievica Bogatîrța*

(1868-1968). Rusin. Mejdunarodnii istoriceskii jurnal (*Apologet al ortodoxiei în fața tribunalului austriac de război. Cu prilejul unui centenar de la nașterea protoiereului mitrofor Cassian Bohytareț (1868-1968)*). Rusin. Revistă istorică internațională/ Red. responsabil S.G. Suleak. Chișinău, 2009, Nr. 1 (15), p. 91.

12. ARSC. F. 228. Op. 3. Dosar 43. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1886-1887 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1886-1887). 466 file. Fila 363; ARSC. F. 228. Op. 3. Dosar 45. Tabeli uspișnosti i vidviduvannea ucineamî himnazii I-VIII klasiv za 1888-1889 n.r. (Tabelul reușitei și frecvenței elevilor gimnaziului din clasele I-VIII pe anul școlar 1888-1889). 409 file. Fila 369.

13. Halip T. *Z moih spomyniv (Din amintirile mele)*. Bukovinskyi jurnal. 1994. Partea 1-2. P. 152-179, p. 156.

14. Wurfl Chr. *Jahresbericht des k.k. Ober-Gymnasiums in Czernowitz in dem Herzogtume Bukowina. Verofentlicht am Sluse des Schuljahres 1888/1889*. Czernowitz, 1889, p. 80.

15. *Potocinii arhiv Cernivețko-Bukovinskoj eparhii UPT*. Arhivna sprava mitrofornoho protoiereia Kassiana Dmitrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 2 verso.

16. Bohatyreț C. *Nedelea mironosiți (O plodah Voskresenia Hristovaho) (Săptămâna mironosițelor (Despre roadele Învierii lui Hristos))*. Candela. Foaia bisericească-literară, 1893. Cernăuți: Tipografia arhiepiscopală, 1893, p. 517-523.

17. Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraintșiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți: Zoloti litavrî. 1999, p. 220-221.

18. *Bajaiemo do Ukraini! Zmhannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text]/ O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008, 1168 p.

19. *Bajaiemo do Ukraini! Zmhannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text]/ O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 606, 607; *Promotionen*. Bukowiner Post. 1897. 6. Mai. S. 3; *Potocinii arhiv Cernivețko-Bukovinskoj eparhii UPT*. Arhivna sprava mitrofornoho protoiereia Kassiana Dmitrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosar arhivat, Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 4-4 verso.

20. Yaremciuk S. *Juttievii șleah pravoslavnoho sveașcenîka Kassiana Bohatîrțea*. Pîtannia istorii Ukraini. Zbirnik naukovîh statei (*Calea de viață a slăvitului preot Cassian Bohatyreț*). Probleme de istorie a Ucrainei. Culegere de articole științifice). Cernăuți, 2003. Vol. 6. P. 275-280. P. 275; *Bajaiemo do Ukraini! Zmhannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text]/ O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p, pag.. 607; *Eine Abfertigung*. Bukowiner Post. 1899, Marz, p. 2-3.

21. *Potocinii arhiv Cernivețko-Bukovinskoj eparhii UPT*. Arhivna sprava mitrofornoho protoiereia Kassiana Dmitrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva*

curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Filele 3, 5, 6, 9; *Bajaiemo do Ukraini! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovini u spohadah ocevidjiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*, O.V. Dobrjanski, V.P. Starik. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 606, 607; Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Arhipresviter Kassian Bogatîreț – issledovateli țerkovnoi istorii Bukovînskoi Rusi (Arhiprezbiterul Cassian Bohatyreț – cercetător al istoriei bisericești a Rusiei Bucovinene)*. Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 1, p. 143-164, p. 147.

22. ASRC. F. 320. Op. 1. Dosar 4059. Lîstuvannea, zaiavî, raportî ta inși materialî pro zamișcennia i peremișcennia țerkovnih slujitelei (Corespondență, cereri, rapoarte și alte materiale privind ocuparea posturilor vacante în parohiile bisericilor și transferul slujitorilor bisericești). 138 file. Fila 11 verso-12; *Kirchliches*. Bukowiner Post. 1898. 1. November. S. 5; *Potocinî arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). *Filele 6, 9; Madame Nadine Bohatyretz 1898–1989*. Partagez votre émotion Madame Nadine Bohatyretz est décédée le 16 août 1989 à 91 ans, Saint-Germain-en-Laye. Cod de acces: <https://www.libramemoria.com/defunts/bohatyretz-nadine/46d01d07649b4bf080ebde6098b5f066j>].

23. ASRC. F. 320. Op. 1. Dosar 4059. Lîstuvannea, zaiavî, raportî ta inși materialî pro zamișcennia i peremișcennia țerkovnih slujitelei (Corespondență, cereri, rapoarte și alte materiale privind ocuparea posturilor vacante în parohiile bisericilor și transferul slujitorilor bisericești). 138 file. Fila 11 verso-12; *Potocinî arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). *Filele 6, 9*).

24. ASCR. F. 1245. Op. 1. Dosar 377. Knîha reestrații activ pro smerti za 1841-1900 rr. po s. Verhni Stanivți Kițmansikoho raionu (Registrul actelor de deces pe anii 1841-1900 în satul Stăneștii de Sus raionul Chițmani). 305 file. Fila 303 verso-304.

25. Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Istoria Bukovinskoj pravoslavnoi eparhii arhipresvitera Kassiana Bogatîrța (Istoria Eparhiei Ortodoxe a Bucovinei a arhiprezbiterului Cassian Bohatyreț)*. Biblioteca revistei „Rusin”. Chișinău, 2015. Nr. 1. P. 6-28. P. 9.; Mîrovici R. Apologhet pravoslavia pered avstriiskim voennîm sudom. K 100-letiu so dnea rojdenia mîtrofornogo protoiereia d-ra Kassiana Dmîtrievîcea Bogatîrța (1868-1968). Rusin. Mejdunarodnîi istoriceskii jurnal (Apologet al ortodoxiei în fața tribunalului austriac de război. Cu prilejul unui centenar de la nașterea protoiereului mitrofor Cassian Bohatyreț (1868-1968). Rusin. Revistă istorică internațională/ Red. responsabil S.G. Suleak. Chișinău, 2009. Nr. 1 (15), pag. 91; Yaremciuk S. Juttievîi șleah pravoslavnoho sveașcenîka Kassiana Bohatîrțea. Pîtannia istorii Ukrainî. Zbirnik naukovîh statei (Calea de viață a slăvitului preot Cassian Bohatyreț. Probleme de istorie a Ucrainei. Culegere de articole științifice). Cernăuți, 2003. Vol. 6. P. 275-280. P. 276; Dobrjanski O. Naționalnîi ruh ukraînțiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea

națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX). Cernăuți, 1999, p. 221.

26. *Memorial bukovinskogo pravoslavnogo duhovenstva russkoi narodnosti*. Cernovți: Peciatnea G. Ciopa v Cernovțah (*Memoriul preoțimii ortodoxe bucovinene de obârșie rusească*. Cernăuți, Tipografia lui G. Ciop în Cernăuți), 1899, 16 p. 3, 15.

27. Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraiņiv Bukovini druhoi polovini XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți: Zoloti litavrî, 1999, p. 368-369.

28. *Memorial bukovinskogo pravoslavnogo duhovenstva russkoi narodnosti*. Cernovți: Peciatnea G. Ciopa v Cernovțah (*Memoriul preoțimii ortodoxe bucovinene de obârșie rusească*. Cernăuți, Tipografia lui G. Ciop), 1899. 16 p. P. 7-11, 15.

29. *Die Landtagswahlen*. Czernowitzer Tagsblatt. 1904. 1. Juli, p. 4.

30. *Der Hilf des Konsistoriums in den ruthenischen Pfarren, oder das funfsblattrige Angluk der Bukow. Ruthenen*. Bukowiner Post. 1905. 19. Marz. S.2; Starik V.P. *Vid Sarajeva do Parija. Bukovinski Interregnum 1914-1921* (Ceastina II: *Mij naționalizmom i tolerantnistiu*) (*De la Sarajevo la Paris. Interregnum bucovinean 1914-1921*) (Partea II: *Între naționalism și toleranță*). Cernăuți: Prut, 2009. 168+ 184 p. P. 66-67; *Zur Wahlbewegung*. Czernowitzer Allgemeine Zeitung. 1907. 5. April. p. 3-4.

33. *Ein politischen Mord in der Bukowina*. Neues Wiener Tagblatt. 1907. 11. April, p. 13.

34. *Ceașu M.Ș. Parlamentarism, partide și elită politică în Bucovina Habsburgică (1848-1918)*. Iași: Junimea, 2004. 605 p. 217.

35. *Anuarul Mitropoliei Bucovinei pe anul 1937*. Cernăuți, 1937, p. 105.

36. ASRC. F. 320. Op. 1. Dosar 4059. Listuвання, zaiavî, raportî ta inși materialî pro zamiščennia i peremiščennia țerkovnih slujitelei (Corespondență, cereri, rapoarte și alte materiale privind ocuparea posturilor vacante în parohiile bisericilor și transferul slujitorilor bisericesti). 138 file. Fila 11 verso-12.

37. Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraiņiv Bukovini druhoi polovini XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți: Zoloti litavrî, 1999, p. 395.

38. Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraiņiv Bukovini druhoi polovini XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți: Zoloti litavrî, 1999, P. 393; *Dr. Bohatyretz*. Bukowiner Post. 1909. 7. Januar. S. 4; *Altrussische Umtriebe in der Bukowina*. Bukowiner Post. 1909. 11. Februar. S. 1-3; *Țerkovania jizni na Vostoke*. Pribavlenie k Țerkovnim Vedomosteam, izdavaemim pri Sveateișem pravitelstvuiușcem Sinode. 1910. 6. maia. Nr. 19-20. XXII god. (*Viața religioasă în Est*. Supliment la Buletinul Bisericesc, editat pe lângă Sfântul Sinod ecumenic. 1910. 6. mai. Nr. 19-20. An XXII). P. 820-825, p. 822.

39. *Die Gogolfeier*. Czernowitzer Allgemeine Zeitung. 1909. 14. Mai. S. 2; Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraiņiv Bukovini druhoi polovini XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți: Zoloti litavrî, 1999, p. 396.

40. Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraiņiv Bukovini druhoi polovini XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți: Zoloti litavrî, 1999, p. 385.

41. *Russische Wahlarbeit in Galizien und der Bukowina (Rede des Abgeordneten Nikolaj Ritter von Wassilko im osterreichischen Abgeordneten hause, gehalten am 11. Dezember 1909)*. Ukrainische Rundschau. 1910. VIII. Jahrgang. Nr. 1. S. 15-27, p. 23-24.

42. *Altrussische Umtriebe in der Bukowina*. Bukowiner Post. 1909. 11 Februar. S. 1-3; *Kirchliches*. Bukowiner Post. 1910. 19. Mai. S. 3; Hensellek T. *Die letzten Jahre der kaiserlichen Bukowina: Studien zur Landespolitik im Herzogtum Bukowina von 1909 bis 1914*. Masterarbeit. Wien: Universität Wien, 2002, S. 90; Yaremciuk S. *Juttievî șleah pravoslavnoho sveașcenîka Kassiana Bohatîrșea*. Pîttannia istoriî Ukrainî. Zbirnik naukovîh statei (*Calea de viață a slăvitului preot Cassian Bohatyreș*). Probleme de istorie a Ucrainei. Culegere de articole științifice). Cernăuți, 2003. Vol. 6, P. 276; Dobrjanski O. *Naționalnîi ruh ukraințiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți, 1999, P. 402; *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoî eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoî protoiereia Kassiana Dmitrovîcea Bohatîrșea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreș (1868-1960). Filele 6, 9; *Bajaiemo do Ukrainî! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text] / O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 608; Dobrjanski O. *Naționalnîi ruh ukraințiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți, Zoloti iltavrî, 1999, P. 402; Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Arhipresviter Kassian Bogatîreș – issledovateli țerkovnoi istorii Bukovînskoî Rusi (Arhiprezbiterul Cassian Bohatyreș – cercetător al istoriei bisericești a Rusiei Bucovinene)*. Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 1. P. 143-164. P. 147; Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Istoria Bukovînskoî pravoslavnoi eparhii arhipresvitera Kassiana Bogatîrșea (Istoria Eparhiei Ortodoxe a Bucovinei a arhiprezbiterului Cassian Bohatyreș)*. Biblioteca revistei „Rusin”. Chișinău, 2015. Nr. 1, p. 6-28, p. 9.

43. Dobrjanski O. *Naționalnîi ruh ukraințiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți, Zoloti iltavrî, 1999, p. 385.

44. *Țerkovania jizni na Vostoke*. Pribavlenie k Țerkovnîm Vedomosteam, izdavaemîm pri Sveateîšem pravitelstvuișcem Sinode. 1910. 6 maia. Nr. 19-20. XXII god. (*Viața religioasă în Est*. Supliment la Buletinul Bisericesc, editat pe lângă Sfântul Sinod ecumenic. 1910. 6 mai. Nr. 19-20. An XXII), p. 820-825, p. 822.

45. *Țerkovania jizni na Vostoke*. Pribavlenie k Țerkovnîm Vedomosteam, izdavaemîm pri Sveateîšem pravitelstvuișcem Sinode. 1910. 6 maia. Nr. 19-20. XXII god. (*Viața religioasă în Est*. Supliment la Buletinul Bisericesc, editat pe lângă Sfântul Sinod ecumenic. 1910. 6 mai. Nr. 19-20. An XXII), p. 820-825. p. 822.

46. *Nachklange zur altruthenischen Versammlung*. Czernowitzer Tagblatt. 1910. 10 Juli, p. 6.

47. Dobrjanski O. *Naționalnîi ruh ukraințiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți, Zoloti iltavrî, 1999, p. 400.

48. *Die Landtagswahlen in der Bukowina*. Neue freie presse. 1911. 29. April.

S. 3; Ceaușu M.Ș. *Parlamentarism, partide și elită politică în Bucovina Habsburgică (1848-1918)*. Iași: Junimea, 2004. 605 p. 49. ASRC. F. 3 d. 10. P. 1. Dosar 707. Lîstuvannia z prezîdieiu kraiovoho upravlinnea Bukovîni i karnîm viddilom povitovoho sudu ŝciodo konfiskații zaklîku do vîbortiv seimu, iakîi zaklîkaie do zdaci holosiv za redaktora hazeti „Russkaia Pravda” Țurkanovîcea Ilariona ta sveașcennîka Bohatîrșea Kassiana (Corespondența cu guvernămîntul ducaturii Bucovina și secția penală a tribunalului ținutal privind confiscarea apelului către alegătorii dietei în care aceștia sunt chemați să-și dea voturile pentru redactorul ziarului „Russkaia Pravda” Țurcanovici Ilarion și preotul Bohatyreș Cassian). 6 file. Fila 2.

50. Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraiņiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți, Zoloti iltavrî, 1999, p. 405.

51. „Kriegserklarung”. Czernowitzer Allgemeine Zeitung. 1912. 1. Juni. S. 4.

52. *Werenczanka*. (Russophile Umtriebe). Czernowitzer Tagblatt. 1913. 28. Oktober, p. 4-5.

53. Dobrjanski O. *Naționalnii ruh ukraiņiv Bukovîni druhoi polovîni XIX – poceatku XX st. (Mișcarea națională a ucrainenilor din Bucovina în a doua jumătate a sec. XIX – începutul sec. XX)*. Cernăuți, Zoloti iltavrî, 1999, P. 405; *Die Bruder Gerowski aus dem Landesgerichtentflohen*. Czernowitzer Allgemeine Zeitung. 1914. 9. Juni, p. 3-5.

54. *Bajaiemo do Ukraini! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*, O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 608; Ciuciko M. *U hornîli vîprobuvani: Pravoslavna Țerkva na Bukovîni v 1914-1919 rr. (În focul încercărilor: Biserica ortodoxă în Bucovina în anii 1914-1919)*. Cernăuți: Druk. Art, 2015. 140 p. P. 12; Haiseniuk V. *Poceatok kinșea. Moskvofilî u Velîkii viini (1914-1918) (Începutul sfârșitului. Moscovoșilii în marele război (1914-1918))*. Cernăuți: Druk. Art, 2017. 304 p.

55. *Bajaiemo do Ukraini! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*, O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk, Odesa: Mayak, 2008, 1168 p.

56. Haiseniuk V. *Poceatok kinșea. Moskvofilî u Velîkii viini (1914-1918) (Începutul sfârșitului. Moscovoșilii în marele război (1914-1918))*. Cernăuți: Druk Art, 2017, 304 p.

57. Mîrovici R. *Apologhet pravoslavia pered avstriiskim voennîm sudom. K 100-letiu so dnea rojdenia mitroformogo protoiereia d-ra Kassiana Dmitrievica Bogatîrșea (1868-1968)*. Rusin. Mejdunarodnii istoriceskii jurnal (*Apologhet al ortodoxiei în fața tribunalului austriac de război. Cu prilejul unui centenar de la nașterea protoiereului mitrofor Cassian Bohytareș (1868-1968)*), „Rusin”, revistă istorică internațională, Chișinău, 2009, Nr. 1 (15), p. 92.

58. Yaremciuk S. *Juttievîi șleah pravoslavnoho sveașcennîka Kassiana Bohatîrșea. Pîtannia istorii Ukraini. Zbirnik naukovîh statei (Calea de viață a slăvitului preot Cassian Bohatyreș. Probleme de istorie a Ucrainei. Culegere de articole științifice)*. Cernăuți, 2003. Vol. 6. P. 275-280. P. 276; Haiseniuk V. *Poceatok kinșea. Moskvofilî u Velîkii viini (1914-1918) (Începutul sfârșitului. Moscovoșilii în marele război*

(1914-1918). Cernăuți: Druk Art, 2017. 304 p. P. 230, 59; Starîk V. *Vid Sarajeva do Parîja. Bukovînskîi Interregnum 1914-1921* (Ceastîna II: *Mij naționalizmom i tolerantnistiu*) (*De la Sarajevo la Paris. Interregnum bucovinean 1914-1921*) (Partea II: *Între naționalism și toleranță*). Cernăuți: Prut, 2009. P. 61; Zmahannea *za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni (1914-1921 rr.). Documentî i materialî (Lupta pentru statalitatea ucraineană în Bucovina (anii 1914-1921)). Documente și materiale/* O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Cernăuți: Tipografia regională din Cernăuți, 2009. 512 p. P. 156; Ciuciko M. *Pravoslavnaia țerkovi na Bukovine vo vremea Pervoï mirovoi voinî (II) (Biserica ortodoxă în Bucovina în anii Primului Război Mondial (II)).* Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 4 (38), p. 7-28, p. 23.

60. Haiseniuk V. *Poceatok kințea. Moskvofilî u Velîkii viîni (1914-1918) (Începutul sfârșitului. Moscovoșilii în marele război (1914-1918)).* Cernăuți: Druk Art, 2017, p. 166.

61. *Anuarul Arhidiecezei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1923.* Cernăuți, 1923. 72 p. P. 31; *Anuarul arhidiecezei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1926.* Cernăuți, 1926. 108 p. P. 33; *Anuarul Mitropoliei Bucovinei pe anul 1937.* Cernăuți, 1937, p. 105.

62. Danileț I.V. *Ceasopis russkîi pravoslavniî vestnik 1921-1922 (Cronica buletinului ortodox rus 1921-1922).* Pravoslâvie a sūčasnost'. Zbornîk prîspevkov zo VII. Vedeckej konferencie ŝtudentov, absolventov a mladých vedeckých pracovníkov. Prešov, 2015. S. 44-59. P. 47; Danileț I., Marek P. *O missionerskoi deiatelinosti vladîki Dosifeia (Vasicea) na Podkarpatskoi Rusi v 20-h godah XX veka (Despre activitatea misionară a vlădicăi Dositei (Vasici) în Rusia Subcarpatică în anii 20 ai sec. XX).* Rocznik Teologiczny, 2019, LXI, Nr. 3, p. 445-477, 455-459.

63. *Anuarul arhidiecezei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1926.* Cernăuți, 1926. 108 p. P. 26-27; *Anuarul arhidiecezei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1927.* Cernăuți, 1927. 120 p. P. 74; Jukovski A. *Istoria Bukovîni.* Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Istoria Bucovinei.* Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, p. 63-420, 374-375.

64. *Anuarul Arhidiecezei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1930.* Cernăuți, 1930. 151 p. P. 34, 36, 96; *Anuarul arhidiecezei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1934.* Cernăuți, 1934. 136 p. P. 71; *Anuarul Mitropoliei Bucovinei pe anul 1937.* Cernăuți, 1937. P. 105; *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT.* Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU.* Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 5; *Hohekirchliche Auszeichnungen.* Czernowitzer Morgenblatt. 1932. 6. Januar. S. 3; *Anuarul arhidiecezei ortodoxe a Bucovinei pe anul 1927.* Cernăuți, 1927, 120 p.

65. Mihai Fl.-R. *Dinamica electorală a candidaților minoritari din Bucovina la alegerile generale din România interbelică.* Partide politice și minorități naționale din România în secolul XX. Vasile Ciobanu (coord.). Sibiu, Editura Techno Media, 2010. Vol. V. P. 77-102. P. 98; Jukovski A. *Istoria Bukovîni.* Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Istoria Bucovinei.* Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski), Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, p. 63-420.

66. *Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni (1914-1921 rr.). Documentî i materialî (Lupta pentru statalitatea ucraineană în Bucovina (anii 1914-1921)).*

Documente și materiale/ O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk. Cernăuți: Tipografia regională din Cernăuți, 2009. 512 p. P. 439; Starîk V. *Vid Sarajeva do Parîja. Bukovînskii Interregnum 1914-1921: Mij naționalizmom i tolerantnistiu* (*De la Sarajevo la Paris. Interregnum bucovinean 1914-1921*) (Partea II: *Între naționalism și toleranță*). Cernăuți: Prut, 2009.

67. Mihai Fl.-R. *Dinamica electorală a candidaților minoritari din Bucovina la alegerile generale din România interbelică*. Partide politice și minorități naționale din România în secolul XX. Vasile Ciobanu (coord.). Sibiu, Editura Techno Media, 2010. Vol. V, p. 77-102, p. 85, 98-99.

68. Iorga N., *Memorii. Încercarea guvernării peste partide: (1931–1932)*. București: Datina Românească, 1939. Vol. VI., p. 99.

69. *Das Leichenbegangnis des Univ. Prof. Dr. Kozak*. Czernowitzer Morgenblatt. 1933. 10. September. S. 5; *Danksagung*. Czernowitzer Allgemeine Zeitung. 1933. 16. September, p. .5.

70. Jukovski A. *Istoria Bukovînî*. Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Istoria Bucovinei*. Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, p. 63-420, 376.

71. Jukovski A. *Istoria Bukovînî*. Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Istoria Bucovinei*. Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, p. 63-420, 377.

72. ASRG. F. 320. Op. 1. Dosar 21. Informațiine povidomlennia jandarmskih i polițeiskih orhaniv, raportî i protokoli protoiereiv, listuvannea ta inși materialî șciodo vedennea ukrainskimî sveașcennîkamî naționalistîcinoi propagandî sered naselennea (Note informative ale organelor de jandarmi și poliție, corespondența și alte materiale privind desfășurarea de către preoțimea ucraineană a propagandei naționaliste în rândul populației). 146 file. Filele 9-10.

73. Haikovski M.I. *Reakțiina dialinisti pravoslavnoi ţerkvî na Pivnicinii Bukovini (1918-1940) (Activitatea reacționară a bisericii ortodoxe în Bucovina de Nord (1918-1940))*. K.: Naukova dumka, 1984, p. 115.

74. Tkaciuk I., *Ţerkovno-relihiine jittia*. Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Viața bisericească și religioasă*. Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, p. 725-757, 747.

75. Jukovski A. *Istoria Bukovînî*. Bukovîna – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Istoria Bucovinei*. Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, p. 725-757, 747.

76. S. Hl. *Patriarch reist nach Warschau: In Begleitung des Erzbischofs der Bucovina. Ausladsreise S. Hl. Patriarchen*. Czernowitzer Deutsche Tarespst. 1938. 19. Mai. S.1; S. Hl. *Patriarch Cristea desuch Cernauti*. Czernowitzer Deutsche Tagespost. 1938. 21. Mai. S.1; S. Hl. *Patriarch Miron Cristea heute in Cernauti*. Czernowitzer Deutsche Tagespost. 1938. 24 mai, p. 3.

77. *Foaia oficiala a Arhiepiscopiei și Mitropoliei Bucovinei*. Cernăuți, 1939. Nr. 8. Anul LXXI. August, p. 177.

78. *Foaia oficiala a Mitropoliei Bucovinei*. Cernăuți, 1940. Nr. 5. Anul LXXII. Mai, p. 78.

79. Moraru P. *Bucovina sub regimul Antonescu (1941-1944)*. P II. Politică. Învățământ. Cultură. P. 45-46; Tkaciuk I. *Ţerkovno-relihiine jittia*. Bucovina – ii mînule i suceasne/ pid red. D. Kvitkovskoho, T. Brîndzana, A. Jukovskoho (*Viața bisericească și religioasă*. Bucovina – trecutul și prezentul ei/ sub red. lui D. Kvitkovski, T. Brîndzan, A. Jukovski). Paris-Philadelphia-Detroit, 1956, p. 725-757, 752.

80. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 6.

81. *Bajaiemo do Ukraini! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text]/O.V.Dobrjanski, V.P. Starîk. Odesa: Mayak, 2008. 1168 p. P. 609; Yaremciuk S. *Pravoslavna Ţerkva na Bukovîni u radeansku dobu (derjavno-țerkovni vzaiemîni) (Biserica Ortodoxă în Bucovina în perioada sovietică (relațiile stat-biserică))*. Cernăuți: Ruta, 2004. 352 p. p. 27; Humeniuk O.V. *Ţerkovni proțesi na poceatku Druhoi svitovoi viini v novopriednanih zemleah (vereseni 1939 – cerveni 1941 rr.)*. Actualni problemî vitcizneanoi ta vsesvitnioi istorii (*Procesele religioase la începutul celui de Al Doilea Război Mondial pe pământurile nou-alipite (septembrie 1939 – iunie 1941)*). Probleme actuale ale istoriei naționale și universale). Rivne, 2010. Ediția 20, p. 38-41, 39.

82. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*, Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 6.

83. *Bajaiemo do Ukraini! Zmahannea za ukrainsku derjavnisti na Bukovîni u spohadah ocevidțiv (1914-1921) (Dorim la Ucraina! Lupta pentru statalitate ucraineană în Bucovina în amintirile martorilor (1914-1921))*. [Text] / O.V. Dobrjanski, V.P. Starîk, Odesa: Mayak, 2008, p. 609.

84. ASRC. F. 38. Op. 6. Dosar 416. Sprava pro provedennia perevirkî politîcinoi blahonadiinosti sveașcennîka Bohatîrția Kassiana, șcio napravleatsia dlia propahandî protî bilșovițkoho ateizmu (Dosar privind verificarea probității politice a preotului Bohatyreț Cassian, care este trimis să desfășoare propagandă împotriva ateismului bolșevic). 8 file. Fila 4.

85. ASRC. F. 38. Op. 6. Dosar 416. Sprava pro provedennia perevirkî politîcinoi blahonadiinosti sveașcennîka Bohatîrția Kassiana, șcio napravleatsia dlia propahandî protî bilșovițkoho ateizmu (Dosar privind verificarea probității politice a preotului Bohatyreț Cassian, care este trimis să desfășoare propagandă împotriva ateismului bolșevic). 8 file. Fila 2.

86. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Filele 9, 35.

87. Yaremciuk S. *Pravoslavna Ţerkva na Bukovîni u radeansku dobu (derjavno-țerkovni vzaiemîni) (Biserica Ortodoxă în Bucovina în perioada sovietică (relațiile stat-biserică))*. Cernăuți: Ruta, 2004. 352 p.

88. ASRC. F. P-621. Upovnovajenii Radî u spravah Pravoslavnoi Ţerkvî po Cerniveţikii oblasti. Op. 2. Spr. 4. Lîstuvannea z duhovenstvom i eparhialinîm upravlinneam pro robotu ţerkov. Polojennia pro Rusiku ţerkvu. 19 lîpnea 1944 r. – 29 hrudnea 1944 r. (Împuternicitul Consiliului pentru problemele Bisericii Ortodoxe pe regiunea Cernăuţi. Op. 2. Dosar 4. Corespondenţa cu preoţimea şi conducerea eparhială privind activitatea bisericilor. Regulamentul privind Biserica rusă. 19 iulie 1944 – 29 decembrie 1944), fila 3-3 verso.

89. Yaremciuk S. *Juttievii şleah pravoslavnoho sveaşcenika Kassiana Bohatîrţea*. Pîtannia istorii Ukrainî. Zbirnik naukovîh statei (*Calea de viaţă a slăvitului preot Cassian Bohatyreţ*). Probleme de istorie a Ucrainei. Culegere de articole ştiinţifice). Cernăuţi, 2003. Vol. 6, p. 275-280, p. 277-278.

90. ASRC. F. P-621. Upovnovajenii Radî u spravah Pravoslavnoi Ţerkvî po Cerniveţikii oblasti. Op. 2. Spr. 4. Lîstuvannea z duhovenstvom i eparhialinîm upravlinneam pro robotu ţerkov. Polojennia pro Rusiku ţerkvu. 19 lîpnea 1944 r. – 29 hrudnea 1944 r. (Împuternicitul Consiliului pentru problemele Bisericii Ortodoxe pe regiunea Cernăuţi. Op. 2. Dosar 4. Corespondenţa cu preoţimea şi conducerea eparhială privind activitatea bisericilor. Regulamentul privind Biserica rusă. 19 iulie 1944 – 29 decembrie 1944), fila 4; *Potocinîi arhiv Cerniveţko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrţea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuţilor şi Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreţ (1868-1960). Filele 9, 10.

91. ASRC. F. P-621. Upovnovajenii Radî u spravah Pravoslavnoi Ţerkvî po Cerniveţikii oblasti. Op. 2. Spr. 5. Statistîcini vidomosti pro diiuci ţerkvî ta duhovenstvo. 20 serpnea 1944 r. – 29 hrudnea 1944 r. (Împuternicitul Consiliului pentru problemele Bisericii Ortodoxe pe regiunea Cernăuţi. Op. 2. Dosar 5. Date statistice privind bisericile deschise şi preoţimea. 20 august 1944 – 29 decembrie 1944), fila 1.

92. *Potocinîi arhiv Cerniveţko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrţea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuţilor şi Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreţ (1868-1960). Fila 9 verso.

93. ASRC. F. P-621. Upovnovajenii Radî u spravah Pravoslavnoi Ţerkvî prî Cerniveţikomu oblvîkonkomi. Op. 2. Spr. 9. Lîstuvannea z duhovenstvom i eparhialinîm upravlinneam pro robotu ţerkov. 16 sicinea 1945 r. – 24 hrudnea 1945 r. (Împuternicitul Consiliului pentru problemele Bisericii Ortodoxe de pe lângă Comitetul Executiv regional Cernăuţi. Op. 2. Dosar 9. Corespondenţa cu preoţimea şi conducerea eparhială privind activitatea bisericilor. 16 ianuarie 1945 – 24 decembrie 1945), filele 8-8 verso.

94. ASRC. F. P-621. Upovnovajenii Radî u spravah Pravoslavnoi Ţerkvî prî Cerniveţikomu oblvîkonkomi. Op. 2. Spr. 9. Lîstuvannea z duhovenstvom i eparhialinîm upravlinneam pro robotu ţerkov. 16 sicinea 1945 r. – 24 hrudnea 1945 r. (Împuternicitul Consiliului pentru problemele Bisericii Ortodoxe de pe lângă Comitetul Executiv regional Cernăuţi. Op. 2. Dosar 9. Corespondenţa cu preoţimea şi conducerea eparhială privind activitatea bisericilor. 16 ianuarie 1945 – 24 decembrie 1945), fila 43.

95. Yaremciuk S. *Pravoslavna Ţerkva na Bukovîni u radeansku dobu (derjavno-ţerkovni vzaiemîni)* (*Biserica Ortodoxă în Bucovina în perioada sovietică (relaţiile*

stat-biserică). Cernăuți, 2004. P. 57-83; Covalciuc D. *Situația bisericii și a clerului din actuala regiune Cernăuți în perioada anilor 1944–1952*. Țara Fagilor. Vol. XXV. Cernăuți – Târgu-Mureș, 2016. P. 9-49, pp. 15, 23.

96. ASRC. F. P-621. Upovnovajenii Radí u spravah Pravoslavnoi Țerkví prî Cernivețkomu oblvikonkomi. Op. 2. Spr. 9. Lîstuvannea z duhovenstvom i eparhialinîm upravlinneam pro robotu țerkov. 16 sicinea 1945 r. – 24 hrudnea 1945 r. (Împuternicitul Consiliului pentru problemele Bisericii Ortodoxe de pe lângă Comitetul Executiv regional Cernăuți. Op. 2. Dosar 9. Corespondența cu preoțimea și conducerea eparhială privind activitatea bisericilor. 16 ianuarie 1945 – 24 decembrie 1945), fila 30.

97. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 19, 30.

98. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 28-29, 53.

99. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 6.

100. ASRC. F. P-621. Upovnovajenii Radí u spravah Pravoslavnoi Țerkví prî Cernivețkomu oblvikonkomi. Op. 2. Spr. 15. Lîstuvannea z duhovenstvom i eparhialinîm upravlinneam pro robotu țerkov. Vidomosti pro sveščennoslujiteliv, predstavlenîh do nahorod. 4 sicinea 1946 r. – 28 hrudnea 1946 r. (Împuternicitul Consiliului pentru problemele Bisericii Ortodoxe de pe lângă Comitetul Executiv regional Cernăuți. Op. 2. Dosar 15. Corespondența cu preoțimea și conducerea eparhială privind activitatea bisericilor. Date privind preoții înaintați pentru distincții. 4 ianuarie 1946 – 28 decembrie 1946), fila 38.

101. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 19-19 verso.

102. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Filele 7, 22.

103. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Filele 13, 14-18, 20-21.

104. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*). Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 38.

105. *Potocinîi arhiv Cernivețko-Bukovînskoi eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrțea (1868-1960) (*Arhiva*

curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Fila 51.

106. *Potocinii arhiv Cernivețko-Bukovinskoii eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrtea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Filele 25, 51.

107. *Potocinii arhiv Cernivețko-Bukovinskoii eparhii UPT*. Arhivna sprava mîtrofornoho protoiereia Kassiana Dmîtrovîcea Bohatîrtea (1868-1960) (*Arhiva curentă a eparhiei Cernăuților și Bucovinei a BOU*. Dosarul arhivat al protoiereului mitrofor Cassian, fiul lui Dimitrie Bohatyreț (1868-1960). Filele 42, 43, 44-44 verso, 52-52 verso, 53-53 verso.

108. Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Istoria Bukovinskoii pravoslavnoi eparhii arhipresvitera Kassiana Bogatîrta (Istoria Eparhiei Ortodoxe a Bucovinei a arhiprezbiterului Cassian Bohatyreț)*. Biblioteca revistei „Rusin”. Chișinău, 2015. Nr. 1. P. 6-28. P. 16; Bohatereț C.D. *Istoria Bukovinskoii eparhii*. Biblioteca jurnala „Rusin” (*Istoria eparhiei Bucovinei*. Biblioteca revistei „Rusin”). 2015. Nr. 1 (1), p. 29–343.

109. Yaremciuk S. *Juttievîi șleah pravoslavnoho sveaşcenîka Kassiana Bohatîrtea*. Pîtannia istorii Ukraini. Zbirnik naukovîh statei (*Calea de viață a slăvitului preot Cassian Bohatyreț*. Probleme de istorie a Ucrainei. Culegere de articole științifice). Cernăuți, 2003. Vol. 6. P. 275-280. P. 280; Ciuciko M.K., Suleak S.G. *Arhipresviter Kassian Bogatîreț – issledovateli țerkovnoi istorii Bukovinskoii Rusi (Arhiprezbiterul Cassian Bohatyreț – cercetător al istoriei bisericești a Rusiei Bucovinene)*. Rusin. Revistă istorică internațională. Chișinău, 2014. Nr. 1, p. 143-164, p. 151.

110. Mîrovici R., *Apologhet pravoslavia pered avstriiskim voennîm sudom. K 100-letiu so dnea rojdenia mitrofornogo protoiereia d-ra Kassiana Dmîtrievîcea Bogatîrta (1868-1968)*. Rusin. Mejdunarodnîi istoriceskii jurnal (*Apologhet al ortodoxiei în fața tribunalului austriac de război. Cu prilejul unui centenar de la nașterea protoiereului mitrofor Cassian Bohatyreț (1868-1968)*). Rusin. Revistă istorică internațională/ Red. responsabil S.G. Suleak. Chișinău, 2009, Nr. 1 (15), p. 94.

SUMMARY

The article is dedicated to the personality of the prominent church and public figure of Bukovina, archpriest - stavrophore, PHD in Theology, Casian Dmitrievich Bogatyrets (1868-1960). This priest left a noticeable mark in the history of both the Bukovina Metropolis of the final period of Austrian rule and the era of Greater Romania, and the initial stage of the formation of the diocese of the post-war period, in which he was the oldest cleric at the time of consecration in the archpriest rank. Belonging to yeomanry, a graduate of the Cernăuți gymnasium and the theological faculty of the University of Cernăuți, who received a doctorate in theology, he performed church service with worthy zeal in various parishes of the region.

Engaged in parallel social and political activities, before the outbreak of the First World War, he had led the radical wing of the russophile movement. In the interwar period, he was the head of the archpriestship and a member of the Diocesan

Assembly of the Bukovinian Metropolis. In May 1938 he accompanied Patriarch Miron (Cristea) of Romania and Metropolitan Visarion (Puiu) of Bukovina on a trip to Poland.

Having left the region after the occupation of the northern part of Bukovina by Soviet troops in 1940, he returned to Cernăuți during the war and was engaged in the missionary work in the Bukovina metropolis. Having remained in Cernăuți in 1944, during the second coming of Soviet power, he stood at the origins of the creation of the Cernăuți diocese of the Ukrainian Exarchate of the Russian Orthodox Church. He is the author of the handwritten *History of the Cernăuți Diocese*, published in 2015.

TO CONTRIBUTORS

Authors are invited to send us original studies in the fields of history, literature and culture, essays, literary texts, and reviews of published volumes or magazines, particularly on the subject of Bukovina or relating to authors from Bukovina, and book presentations, lectures or other materials of topical interest that fall within the other headings of the review.

We regret that unpublished manuscripts cannot be returned. Studies or essays shall extend to a maximum of 25-30 pages and shall include a summary (1/2 – 1 page) in Romanian and English. Materials shall be typed up using Microsoft Word. Texts in electronic format can be sent via e-mail as attached documents.

Articles that have not been drafted correctly in Romanian with all the necessary diacritical marks and handwritten texts and summaries will not be considered for publication. The drafting of manuscripts shall follow the standards laid out by the 2007 edition of *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*, Editura Univers Enciclopedic sau <http://dexonline.ro>, and the 2005 edition of *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM)*, Editura Univers Enciclopedic. Proposed articles that have been wholly or partly published in other reviews and those that do not have the pertinent academic content and up-to-date and relevant bibliographical apparatus shall be rejected.

Authors bear exclusive responsibility for the content of materials.

The title of articles shall be written in capital letters and shall be followed by the name of the author and his or her town of residence. Bibliographical references shall be made either by using numbers in the text, with the necessary notes positioned at the end of the work in the order in which they are referred to, indicating the page on which the quotation appears respectively. Volume numbers shall be indicated using Roman numerals, in the second position.

Photographs (illustrations, drawings, figures, tables) shall be produced using the appropriate computer programmes and shall be in black and white, with a contrast suitable for print publication. Abbreviations and acronyms shall be explained where they appear for the first time in the body of the text.

Authors are likewise requested to send us a few essential details about their academic activity and important publications (academic title, position, place of work, country, contact details: telephone, e-mail etc.), in order for these to be presented within the issue.

Acces online: www.icr.ro și <https://bibliotecacernauti.com>

The address of the editorial offices

Chernivtsi, Ukraine:

Alexandru cel Bun Publishing House,
str. Komarova 30/38

Tel. mobil Ukraine: +380 990 731 246; +380 068 086 5524

Editor-in-chief: Alexandrina Cernov

E-mail: alex_cernoff@yahoo.com

maringherman2014@gmail.com; cristina_2007cv@yahoo.com

Postal address: str. Komarova 30/38 (for „The Voice of Bukovina” review)

Chernivtsi, 58013, Ukraine

Bucharest, Romania:

The Romanian Cultural Institute (for „The Voice of Bukovina” review),

Aleea Alexandru, nr. 38

011824 Bucharest, Romania

Tel. (+40)0317.10.06.34

Fax: (+40)0317.10.06.07

CĂTRE COLABORATORI

Autorii sunt invitați să ne trimită studii originale de istorie, literatură și cultură, eseuri, opere literare, recenzii ale unor volume publicate sau ale unor reviste, cu precădere despre Bucovina sau aparținând unor autori bucovineni, prezentări de carte, conferințe sau alte materiale de actualitate ce se încadrează în celelalte rubrici ale revistei.

Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

Studiile sau eseurile, însoțite de un rezumat (1/2 – 1 pagină) în limba română sau engleză, vor fi extinse până la maximum 25-30 de pagini. Materialele se vor culege în Microsoft Word, 14 pt. Textele vor fi prezentate în format electronic (CD, stick) sau pot fi trimise prin e-mail, ca fișiere atașate.

Studiile care nu sunt tehnoredactate corect în limba română, cu semnele diacritice respective, cât și cele scrise de mână nu vor fi luate în discuție spre publicare. Redactarea manuscriselor va respecta standardele precizate de *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*, ediția 2007, Editura Univers Enciclopedic sau <http://dexonline.ro>, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM)*, ediția 2005, Editura Univers Enciclopedic. Sunt respinse propunerile de articole care au fost publicate parțial sau integral în alte reviste, cele care nu au conținut științific pertinent, elemente originale, resurse bibliografice relevante și de actualitate.

Autorilor le revine în exclusivitate responsabilitatea pentru conținutul materialelor.

Titlul articolelor se va scrie cu litere mari și va fi urmat de numele autorului și orașul de reședință. Referințele bibliografice se vor face prin numere în text, notele necesare fiind așezate la sfârșitul lucrării în ordinea în care se face trimiterea la ele, indicând pagina din care a fost extras citatul. Volumul va fi indicat cu cifre latine, în poziția a doua. Este acceptată referirea în text la numele autorului amintit în bibliografie, cu indicarea anului apariției lucrării.

Fotografiile (ilustrațiile, desenele, figurile, tabelele) se vor realiza cu programe informatice respective, în alb-negru, cu un contrast accesibil publicării. Abrevierile și acronimele se explică atunci când apar pentru prima dată în corpul textului.

Autorii sunt rugați de asemenea să ne transmită și câteva date esențiale despre activitatea lor științifică și publicațiile mai importante (titlul științific, funcția, locul de muncă, localitatea, țara, datele de contact: telefon, e-mail etc.), pentru a le prezenta la sfârșitul volumului.

Revista poate fi citită online pe: www.icr.ro și <https://bibliotecacernauti.com>

Adresele redacției:

Cernăuți, Ucraina

Editura *Alexandru cel Bun*
str. Komarova 30/38

Telefon mobil, Ucraina: +380990731246; +380 068 086 5524

Redactor-șef Alexandrina Cernov

E-mail: alex_cernoff@yahoo.com

maringherman2014@gmail.com; cristina_2007cv@yahoo.com

Adresa poștală: str. Komarova 30/38, (pentru revista „Glasul Bucovinei”)
Cernăuți, 58013, Ucraina.

București, România

Institutul Cultural Român (pentru revista „Glasul Bucovinei”)

Alea Alexandru, nr. 38,
011824 București, România
Tel. (+40)0317.10.06.34
Fax: (+40)0317.10.06.07

Bun de tipar: 2023
Apărut: 2023
Traducător: Iuliana Luceac
DTP: Marin Gherman